

Cudzoziemcy w polskim systemie ubezpieczeń społecznych – XII 2021

DEPARTAMENT STATYSTYKI I PROGNOZ AKTUARIALNYCH

Warszawa, czerwiec 2022

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Opracowanie:

Grażyna Mrugała
Izabela Tomczyk

Akceptowała:

Hanna Zalewska
Dyrektor Departamentu
Statystyki i Prognoz Aktuariatnych

SPIS TREŚCI

➤	WPROWADZENIE	6
➤	CUDZOZIEMCY ZGŁOSZENI DO UBEZPIECZEŃ EMERYTALNEGO I RENTOWYCH	7
	Zmiany w liczbie i strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa w latach 2015-2021.....	7
	Charakterystyka cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w latach 2015–2021 ...	10
	1. Charakterystyka według płci	10
	2. Charakterystyka według wieku	12
	3. Charakterystyka według płci i wieku	15
	4. Charakterystyka według wybranych tytułów ubezpieczeń.....	16
	5. Charakterystyka według województwa siedziby płatnika.....	19
	6. Charakterystyka według sekcji PKD płatnika	23
➤	ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE CUDZOZIEMCÓW WYPŁACANE PRZEZ ZUS.....	27
	Emerytury i renty wypłacone cudzoziemcom w grudniu 2021 roku	27
	Zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom w latach 2015-2021.....	29
➤	PRZYSPIS SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA EMERYTALNE I RENTOWE CUDZOZIEMCÓW W LATACH 2016-2021.....	33
➤	STANY KONT I SUBKONT CUDZOZIEMCÓW NA KONIEC 2020 I 2021 ROKU	34
➤	PODSUMOWANIE	38

SPIS TABEL

<i>Tabela 1. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku.....</i>	<i>9</i>
<i>Tabela 2. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku.....</i>	<i>9</i>
<i>Tabela 3. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według płci – stan na koniec roku.....</i>	<i>11</i>
<i>Tabela 4. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wieku – stan na koniec roku.....</i>	<i>13</i>
<i>Tabela 5. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wieku – stan na koniec roku.....</i>	<i>13</i>
<i>Tabela 6. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i wieku – stan na 31.12.2021 r.....</i>	<i>14</i>
<i>Tabela 7. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i wieku – stan na 31.12.2021 r.....</i>	<i>14</i>
<i>Tabela 8. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wybranych tytułów ubezpieczeń – stan na koniec roku</i>	<i>18</i>
<i>Tabela 9. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika – stan na koniec roku.....</i>	<i>21</i>
<i>Tabela 10. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika – stan na koniec roku</i>	<i>21</i>
<i>Tabela 11. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i województwa siedziby płatnika – stan na 31.12.2021 r.....</i>	<i>23</i>
<i>Tabela 12. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według sekcji PKD płatnika – stan na koniec roku.....</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 13. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według sekcji PKD płatnika – stan na koniec roku.....</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 14. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i sekcji PKD płatnika – stan na 31.12.2021 r.....</i>	<i>26</i>
<i>Tabela 15. Liczba cudzoziemców pobierających zasiłki i świadczenia krótkoterminowe w latach 2015-2021.....</i>	<i>30</i>
<i>Tabela 16. Kwota wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom w latach 2015-2021.....</i>	<i>31</i>
<i>Tabela 17. Miesięczny przypis składek i przeciętna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.....</i>	<i>34</i>

SPIS RYSUNKÓW

<i>Rysunek 1. Zmiana liczby cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku</i>	<i>9</i>
<i>Rysunek 2. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku</i>	<i>10</i>
<i>Rysunek 3. Zmiana liczby cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według płci – stan na koniec roku.....</i>	<i>11</i>
<i>Rysunek 4. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według płci – stan na koniec roku.....</i>	<i>11</i>
<i>Rysunek 5. Zmiany w strukturze cudzoziemców wg kraju obywatelstwa i płci</i>	<i>12</i>
<i>Rysunek 6. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i wieku</i>	<i>15</i>
<i>Rysunek 7. Piramidy wieku ubezpieczonych i cudzoziemców – udziały ubezpieczonych w danym wieku dla danej płci</i>	<i>16</i>
<i>Rysunek 8. Zmiana liczby cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wybranych tytułów ubezpieczeń – stan na koniec roku</i>	<i>18</i>
<i>Rysunek 9. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wybranych tytułów ubezpieczeń – stan na koniec roku.....</i>	<i>18</i>
<i>Rysunek 10. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych wg kraju obywatelstwa i wybranych tytułów ubezpieczeń.....</i>	<i>19</i>
<i>Rysunek 11. Udziały cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika</i>	<i>22</i>
<i>Rysunek 12. Zmiany w udziale cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika</i>	<i>22</i>
<i>Rysunek 13. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według sekcji PKD płatnika</i>	<i>26</i>
<i>Rysunek 14. Porównanie struktury liczby świadczeń emerytalnych i rentowych ogółem wypłacanych przez ZUS oraz cudzoziemców według rodzaju świadczenia w grudniu 2021 r.</i>	<i>29</i>
<i>Rysunek 15. Zmiany w liczbie cudzoziemców pobierających zasiłki i świadczenia krótkoterminowe w latach 2015-2021</i>	<i>30</i>
<i>Rysunek 16. Zmiany w strukturze wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom w latach 2015-2021</i>	<i>31</i>
<i>Rysunek 17. Zmiany w strukturze wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom według kraju obywatelstwa</i>	<i>32</i>
<i>Rysunek 18. Porównanie struktury środków zapisanych na kontach i subkontach ogółu ubezpieczonych w ZUS i cudzoziemców na koniec 2020 roku.....</i>	<i>36</i>
<i>Rysunek 19. Porównanie struktury według kwot środków zapisanych na kontach i subkontach cudzoziemców i ubezpieczonych w ZUS ogółem</i>	<i>37</i>

➤ WPROWADZENIE

Zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych wszystkie osoby, które są m.in. pracownikami, zleceniobiorcami, prowadzącymi pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Ubezpieczeniom tym (poza szczególnymi przypadkami) podlegają również cudzoziemcy, którzy wykonują pracę w Polsce.

W Polsce pracuje coraz więcej cudzoziemców. Rośnie również liczba cudzoziemców, którzy podlegają ubezpieczeniom społecznym. O ile w latach 2009-2014 liczba cudzoziemców, którzy podlegali ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym wzrosła o 59,3 tys., to w okresie od grudnia 2014 r. do grudnia 2021 r. już o 750,7 tys. (ponad siedmiokrotnie).

Opracowanie zawiera analizę danych o cudzoziemcach podlegających ubezpieczeniom społecznym w różnych przekrojach. Przedstawione dane dotyczą cudzoziemców podlegających ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Analizy obejmują zmiany liczby cudzoziemców oraz cechy społeczno-demograficzne cudzoziemców m.in.: obywatelstwo, płeć, wiek, miejsce siedziby płatnika składek, tytuł ubezpieczenia. Zaprezentowane zostały dane o świadczeniach wypłacanych przez ZUS cudzoziemcom, a także dane o stanach kont ubezpieczonych cudzoziemców.

Opracowanie to stanowi aktualizację informacji o cudzoziemcach podlegających ubezpieczeniom społecznym w ZUS o dane według stanu na koniec 2021 roku. Zawiera również analizę istotnych zmian w liczbie i strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń społecznych, jakie nastąpiły pomiędzy grudniem 2020 a grudniem 2021 roku. Analiza ta dotyczy w szczególności wpływu ogłoszonego w Polsce w marcu 2020 roku stanu epidemii (wywołanej rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2) na liczbę i strukturę ubezpieczonych cudzoziemców. Utrudnienia w przekraczaniu granic, „zamrożenie” gospodarki, zmiany na rynku pracy, które były wynikiem wprowadzenia reżimu sanitarnego, przyczyniły się do ograniczeń w napływie migrantów. Jednocześnie wprowadzone zostały szczególne rozwiązania dotyczące pobytu i pracy cudzoziemców w Polsce. Pozwalają one m.in. na przedłużenie legalnego pobytu w Polsce, zmianę warunków zatrudnienia cudzoziemców lub podjęcie pracy sezonowej bez konieczności starania się o nowe lub przedłużenie poprzedniego zezwolenia.

Uwagi!

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Mimo opuszczenia 31 stycznia 2020 roku przez Wielką Brytanię struktur Unii Europejskiej (UE), w liczbie cudzoziemców z obywatelstwem krajów UE na koniec 2020 roku uwzględniono obywateli brytyjskich, ze względu na trwający okres przejściowy.

➤ CUDZOZIEMCY ZGŁOSZENI DO UBEZPIECZEŃ EMERYTALNEGO I RENTOWYCH

Według przepisów o zabezpieczeniu społecznym (poza szczególnymi sytuacjami) ubezpieczeni, którzy wykonują pracę w Polsce, podlegają ustawodawstwu polskiemu. W związku z tym takie osoby obowiązkowo podlegają ubezpieczeniom społecznym zgodnie z ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych¹.

Obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi są objęci m.in.:

- pracownicy, z wyłączeniem prokuratorów,
- członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych,
- zleceniobiorcy,
- osoby, które prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą,
- duchowni,
- posłowie i senatorowie pobierający uposażenie,
- osoby, które pobierają zasiłek dla bezrobotnych,
- osoby, które są na urlopiach wychowawczych lub pobierają zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego,
- członkowie rad nadzorczych.

Osoby, które nie spełniają warunków do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, mają prawo przystąpić do tych ubezpieczeń dobrowolnie.

Zmiany w liczbie i strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa w latach 2015-2021

Z danych Centralnego Rejestru Ubezpieczonych liczba osób fizycznych², które podlegały ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz posiadają obywatelstwo inne niż polskie wzrosła z 184,2 tys. w grudniu 2015 roku do 875,1 tys. w grudniu 2021 roku ([Tabela 1](#)). Oznacza to prawie 5-krotny wzrost liczby cudzoziemców, przy czym liczba cudzoziemców z krajów UE wzrosła o 30%, a cudzoziemców spoza UE ponad 5-krotnie. W porównaniu do grudnia 2020 r. liczba ubezpieczonych cudzoziemców wzrosła o blisko 150 tys. osób (wzrost o 20,7%).

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. liczba cudzoziemców z krajów UE wyniosła 38,6 tys. osób (w liczbie tej nie uwzględniono obywateli brytyjskich), natomiast liczba cudzoziemców z krajów spoza UE – 836,5 tys., w tym 627,0 tys. osób z obywatelstwem ukraińskim. Pozostałymi obywatelstwami o największej liczebności są również obywatelstwa krajów spoza UE, tj. białoruskie (71,2 tys.), gruzińskie (23,4 tys.), rosyjskie (13,9 tys.) i mołdawskie (12,9 tys.).

Od 2015 roku liczba cudzoziemców zgłoszonych w ZUS do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych oraz ich udział w ogólnej liczbie ubezpieczonych w ZUS rośnie. Od 2015 roku obserwowany jest większy wzrost liczebności cudzoziemców ubezpieczonych w ZUS. Najwyższy wzrost zanotowano

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1009 z późn. zm.

² Osoba fizyczna - ubezpieczony występujący tylko raz - bez względu na liczbę kodów tytułów, z jakimi jest ubezpieczony

między rokiem 2017 i 2016 – wzrost o 147,1 tys. oraz pomiędzy rokiem 2021 a 2020 – o 149,9 tys. W pozostałych latach wzrost ten był niższy: między 2018 i 2017 rokiem – o 129,5 tys., między 2019 i 2018 rokiem – o 81,8 tys. W grudniu 2021 roku liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych była blisko 5-krotnie większa niż w grudniu 2015 roku.

W latach 2008-2014 cudzoziemcy stanowili niecały 1% ogółu ubezpieczonych w ZUS. Na koniec 2015 roku udział cudzoziemców w ogólnej liczbie ubezpieczonych w ZUS wyniósł 1,2%, natomiast według stanu na 31 grudnia 2021 r. udział cudzoziemców wyniósł już 5,4%.

Największa dynamika wzrostu liczby cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych obserwowana jest dla obywateli krajów spoza UE, w szczególności:

- **dla obywateli Ukrainy** – w 2021 roku odnotowano ponad 6-krotny wzrost liczby osób zgłoszonych do ubezpieczeń w stosunku 2015 roku (w badanym okresie liczba ubezpieczonych wzrosła z 101,2 tys. osób do 627,0 tys. w grudniu 2021 roku.),
- **dla obywateli Gruzji** – w 2021 roku odnotowano przeszło 46-krotny wzrost liczby osób zgłoszonych do ubezpieczeń w stosunku do 2015 roku (w badanym okresie liczba ubezpieczonych wzrosła z 0,5 tys. osób do 23,4 tys. w grudniu 2021 roku),
- **dla obywateli Indonezji** – w 2021 roku odnotowano przeszło 23-krotny wzrost liczby osób zgłoszonych do ubezpieczeń w stosunku do 2015 roku (w badanym okresie liczba ubezpieczonych wzrosła z 124 osób do 2,9 tys. w grudniu 2021 roku),
- **dla obywateli Filipin** – w 2021 roku odnotowano przeszło 21-krotny wzrost liczby osób zgłoszonych do ubezpieczeń w stosunku do 2015 roku (w badanym okresie liczba ubezpieczonych wzrosła z 237 osób do 5,0 tys. w grudniu 2021 roku),
- **dla obywateli Azerbejdżanu** – w 2021 roku odnotowano ponad 10-krotny wzrost liczby osób zgłoszonych do ubezpieczeń w stosunku do 2015 roku (w badanym okresie liczba ubezpieczonych wzrosła z 210 osób do 2,2 tys. w grudniu 2021 roku),
- **dla obywateli Białorusi** – w 2021 roku odnotowano 8-krotny wzrost liczby osób zgłoszonych do ubezpieczeń w stosunku do 2015 roku (w badanym okresie liczba ubezpieczonych wzrosła z 8,9 tys. osób do 71,2 tys. w grudniu 2021 roku),
- **dla obywateli Bangladeszu** – w 2021 roku odnotowano prawie 8-krotny wzrost liczby osób zgłoszonych do ubezpieczeń w stosunku do 2015 roku (w badanym okresie liczba ubezpieczonych wzrosła z 298 osób do 2,3 tys. w grudniu 2021 roku),
- **dla obywateli Indii** – w 2021 roku odnotowano 5,5-krotny wzrost liczby osób zgłoszonych do ubezpieczeń w stosunku do 2015 roku (w badanym okresie liczba ubezpieczonych wzrosła z 1,9 tys. osób do 10,7 tys. w grudniu 2020 roku).
- **dla obywateli Mołdawii** – w 2021 roku odnotowano prawie 5-krotny wzrost liczby osób zgłoszonych do ubezpieczeń w stosunku do 2015 roku (w badanym okresie liczba ubezpieczonych wzrosła z 2,6 tys. osób do 12,9 tys. w grudniu 2021 roku),

W badanym okresie struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa ulegała dynamicznym zmianom ([Tabela 2](#)). Udział cudzoziemców z krajów UE systematycznie spada (z 16,0% w grudniu 2015 roku do 4,4% w grudniu 2021 roku), natomiast udział cudzoziemców z krajów spoza UE systematycznie rośnie (z 84,0% w grudniu 2015 roku do 95,6% w grudniu 2021 roku). Największe zmiany obserwowane są

przede wszystkim we wzroście udziału obywateli z Ukrainy (z 54,9% w grudniu 2015 roku do 73,8% w grudniu 2018 roku). Od grudnia 2019 roku notujemy nieznaczny spadek udziału obywateli z Ukrainy w ogóle ubezpieczonych cudzoziemców (do poziomu 71,7% w grudniu 2021 roku).

Tabela 1. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	184 188	293 188	440 255	569 724	651 506	725 173	875 090
Obywatelstwo krajów UE *	29 421	31 694	34 116	35 960	37 596	38 733	38 608
Obywatelstwo krajów spoza UE w tym:	154 767	261 494	406 139	533 764	613 910	686 440	836 482
UKRAIŃSKIE	101 150	194 418	316 474	420 723	479 113	532 503	627 028
BIAŁORUSKIE	8 903	14 351	24 013	34 143	42 797	50 606	71 215
GRUZIŃSKIE	505	624	2 725	6 931	10 611	12 971	23 373
ROSYJSKIE	4 692	5 691	6 654	7 569	9 117	10 369	13 887
MOŁDAWSKIE	2 628	5 024	6 510	7 656	8 901	10 762	12 918

*do 2020 r. w liczbie cudzoziemców z obywatelstwem krajów UE uwzględniona jest liczba obywateli brytyjskich

Rysunek 1. Zmiana liczby cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku

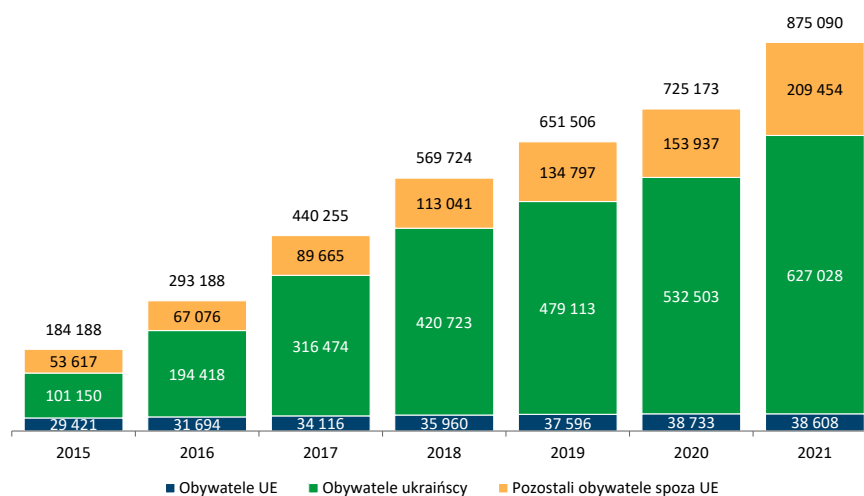
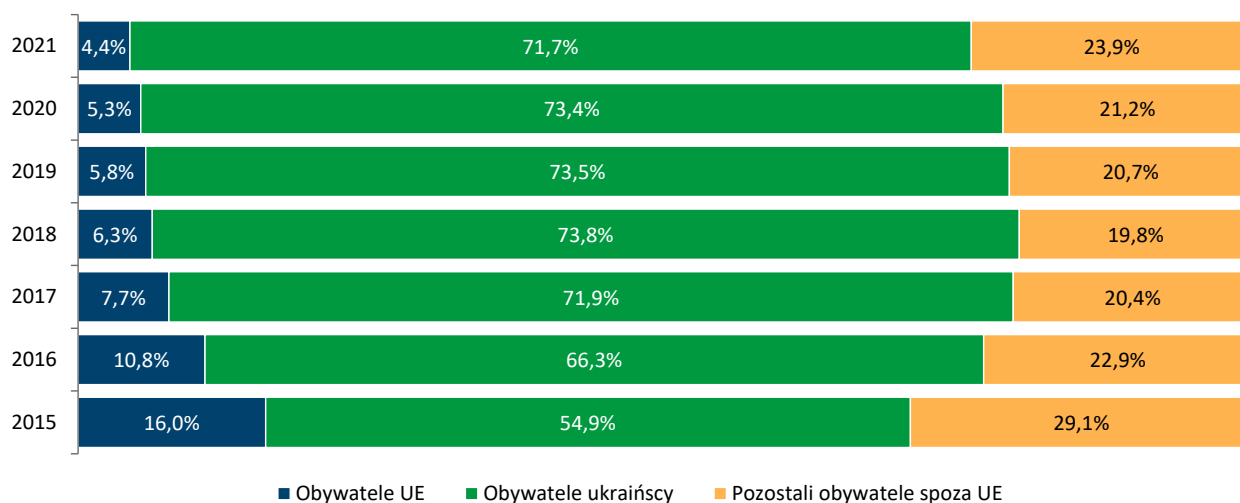

Tabela 2. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku

Obywatelstwo	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Obywatelstwo krajów UE	16,0	10,8	7,7	6,3	5,8	5,3	4,4
Obywatelstwo krajów spoza UE	84,0	89,2	92,3	93,7	94,2	94,7	95,6
UKRAIŃSKIE	54,9	66,3	71,9	73,8	73,5	73,4	71,7
BIAŁORUSKIE	4,8	4,9	5,5	6,0	6,6	7,0	8,1
GRUZIŃSKIE	0,3	0,2	0,6	1,2	1,6	1,8	2,7
ROSYJSKIE	2,5	1,9	1,5	1,3	1,4	1,4	1,6
MOŁDAWSKIE	1,4	1,7	1,5	1,3	1,4	1,5	1,5

Rysunek 2. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa – stan na koniec roku

Charakterystyka cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w latach 2015–2021

W tej części opracowania zaprezentowano zmiany w liczbie i strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w latach 2015-2021 według stanu na koniec roku. Cudzoziemcy zostali scharakteryzowani według płci i wieku, wybranych tytułów ubezpieczeń oraz województwa siedziby płatnika i sekcji PKD płatnika.

Charakterystyka cudzoziemców zaprezentowana została dla populacji cudzoziemców ogółem oraz w podziale na obywatelstwo krajów UE i spoza UE (w tym dla pięciu obywatelstw o największej liczebności w grudniu 2021 roku, tj. ukraińskiego, białoruskiego, gruzińskiego, rosyjskiego i mołdawskiego).

1. Charakterystyka według płci

W badanym okresie wśród cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych dominowali mężczyźni. Struktura populacji cudzoziemców według płci nie zmieniła się znacząco – odsetek mężczyzn w badanym okresie nieznacznie wzrastał z 65,5% w 2015 roku do 66,6% w grudniu 2018 roku, a następnie od grudnia 2019 malał. W grudniu 2021 roku wrócił do poziomu z 2016 roku i wyniósł 66,1% (Rysunek 4). Natomiast w wybranych grupach obywatelstw spoza UE (poza ukraińskim) odsetek mężczyzn w 2021 roku jest znacząco wyższy niż w 2015 roku (Rysunek 5).

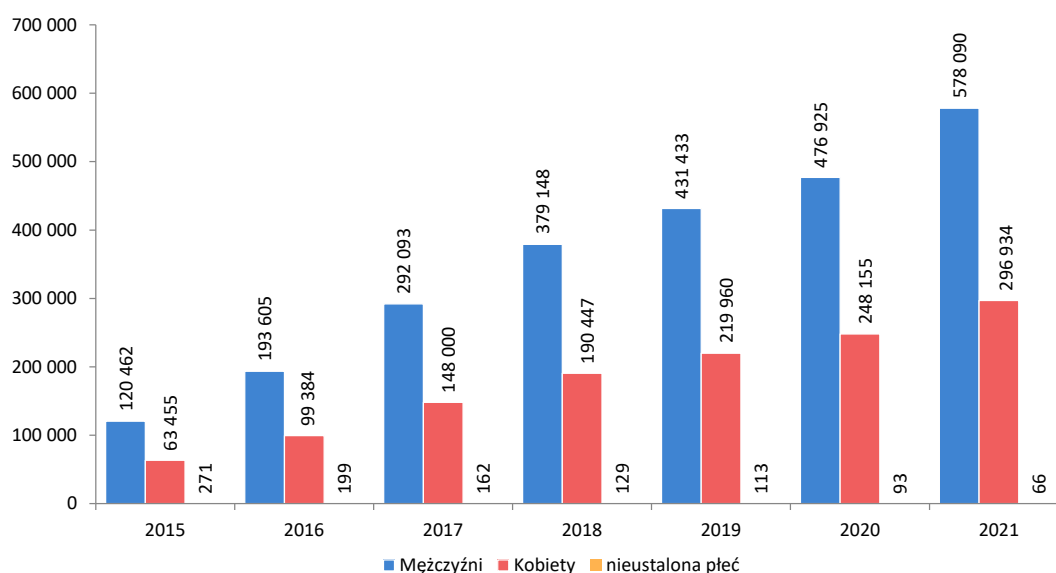
Pomiędzy wybranymi grupami obywatelstw zauważyć można różnice w strukturze według płci (Rysunek 5). Odsetek mężczyzn – obywateli krajów UE jest wyższy niż odsetek mężczyzn – obywateli krajów spoza UE (na koniec grudnia 2021 r. odpowiednio 73,8% i 65,7%). W grudniu 2021 roku spośród wybranych pięciu obywatelstw najniższy odsetek mężczyzn odnotowano wśród obywateli Rosji a najwyższy wśród obywateli Gruzji (odpowiednio 57,9% i 81,6%).

W grudniu 2021 roku w porównaniu do grudnia 2020 roku największy bezwzględny wzrost liczby zarówno mężczyzn, jak i kobiet zgłaszanych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych odnotowano dla obywateli Ukrainy (odpowiednio o 59,1 tys. osób i 35,5 tys. osób.)

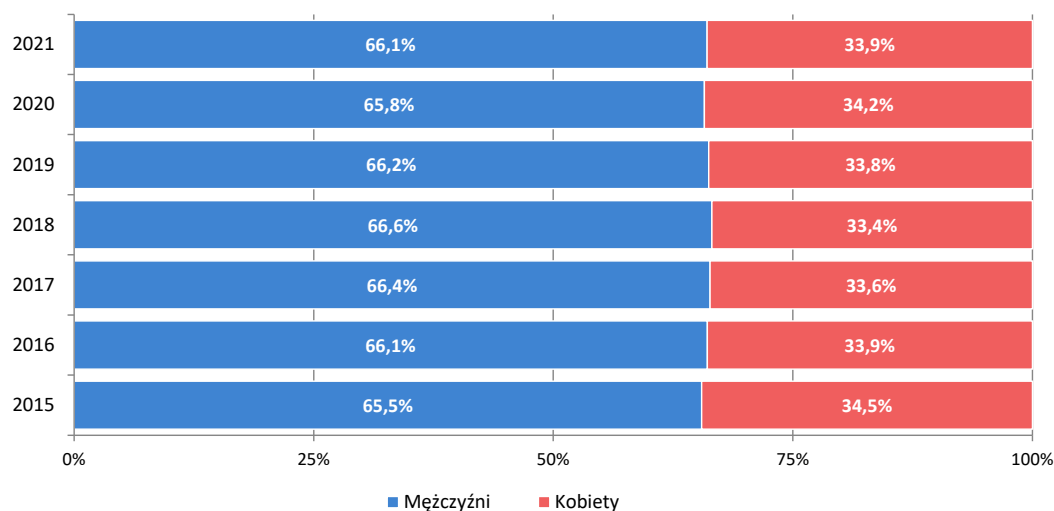
Tabela 3. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według płci – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	184 188	293 188	440 255	569 724	651 506	725 173	875 090
Mężczyźni	120 462	193 605	292 093	379 148	431 433	476 925	578 090
Kobiety	63 455	99 384	148 000	190 447	219 960	248 155	296 934
nieustalona płeć	271	199	162	129	113	93	66

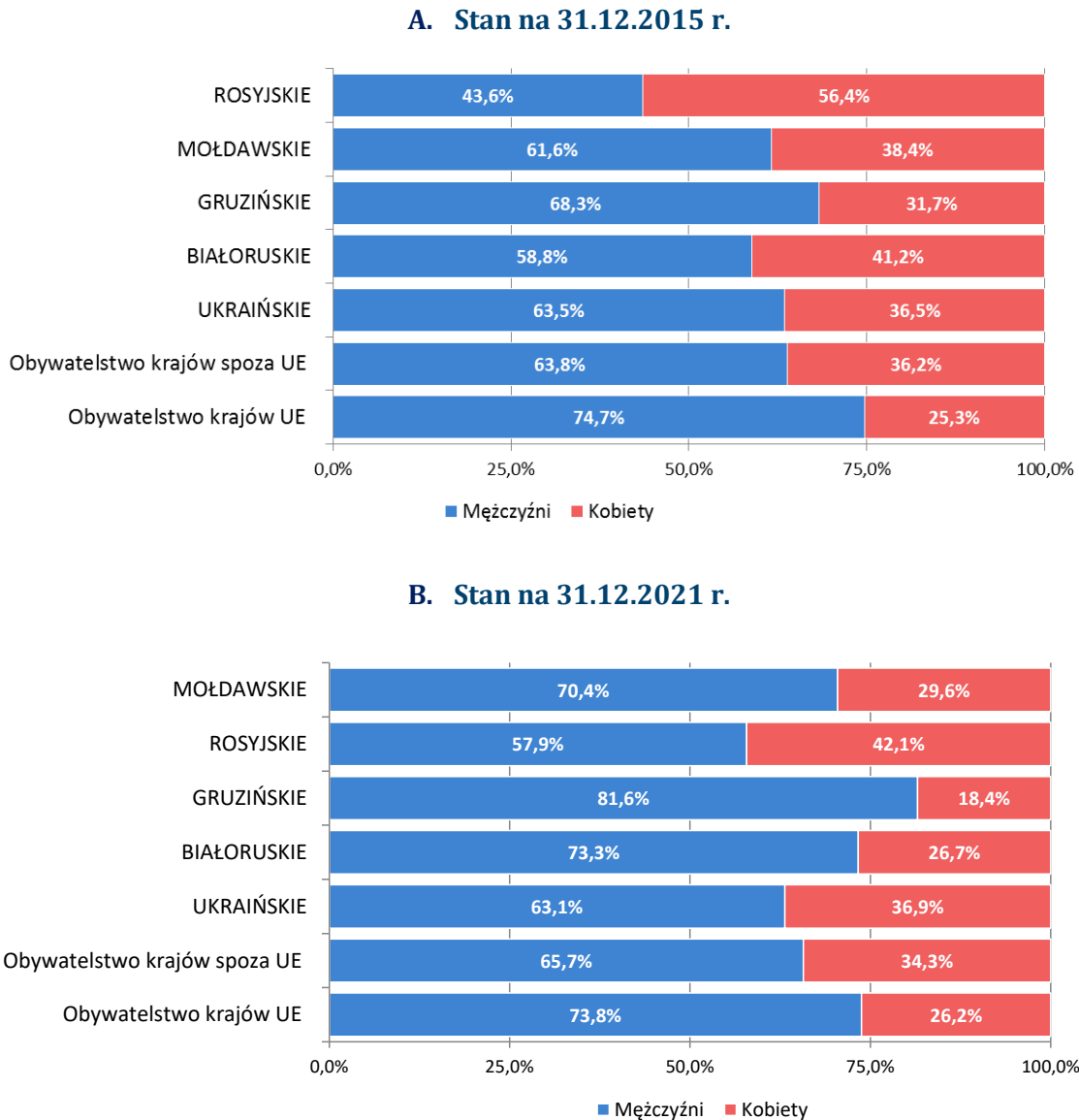
Rysunek 3. Zmiana liczby cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według płci – stan na koniec roku

Rysunek 4. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według płci – stan na koniec roku

Rysunek 5. Zmiany w strukturze cudzoziemców wg kraju obywatelstwa i płci

2. Charakterystyka według wieku

W latach 2015-2021 struktura ubezpieczonych cudzoziemców według wieku nie uległa znaczącym zmianom (Tabela 5). W okresie tym w populacji cudzoziemców dominowały osoby w wieku 20-49 lat, a ich odsetek na przestrzeni ostatnich siedmiu lat wahał się od 83,5% w 2015 roku do 85,7% w 2017 roku. W 2021 r. odsetek ten wyniósł 84,7%. Największy wzrost udziału odnotowano dla cudzoziemców w wieku 20-24 lata w okresie od 2015 do 2017 roku – z 10,4% w grudniu 2015 roku do 13,0% w grudniu 2017 roku (wzrost o 2,6 p.p.), natomiast po tym okresie obserwujemy stopniowy spadek udziału tej grupy ubezpieczonych cudzoziemców (do 9,9% w grudniu 2021). Dla cudzoziemców w wieku 50 lat i więcej odnotowano spadek ich udziału z 15,4% w 2015 roku do 12,6% w grudniu 2017 roku, a następnie wzrost do 15,0% w grudniu 2021 r.

Według stanu na 31 grudnia 2021 r. w strukturach wiekowych wybranych grup obywatelstw można zauważyć różnice (Tabela 7 i Rysunek 6). W grupie cudzoziemców z krajów UE osoby w wieku poniżej 25 lat stanowią znacznie niższy odsetek niż w grupie cudzoziemców spoza krajów

UE (odpowiednio 5,0% i 11,5%), natomiast odsetek obywateli krajów UE w wieku powyżej 49 lat jest wyższy niż w grupie cudzoziemców spoza krajów UE (odpowiednio 23,3% i 14,6%).

W strukturach wiekowych wybranych pięciu obywatelstw spoza krajów UE w grudniu 2021 roku również można zaobserwować różnice. Przykładowo struktura wiekowa obywateli Rosji jest zbliżona do struktury wiekowej obywateli krajów z UE. W odróżnieniu od obywateli pozostałych wybranych narodowości charakteryzuje się niższym odsetkiem osób w wieku poniżej 25 lat (6,8%) oraz wyższym odsetkiem osób w wieku powyżej 49 lat (20,2%).

Wśród obywateli Ukrainy, u których pomiędzy grudniem 2020 roku a grudniem 2021 roku odnotowano największy bezwzględny wzrost liczby ubezpieczonych, zaobserwowano wyraźne zmniejszenie tempa wzrostu liczby osób w wieku 20-24 lata.

Tabela 4. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wieku – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	184 188	293 188	440 255	569 724	651 506	725 173	875 090
19 lat i mniej	2 119	4 296	7 371	8 948	9 400	9 174	11 367
20-24	19 138	35 643	57 264	70 953	74 686	77 572	87 012
25-29	32 513	52 885	79 048	99 871	110 810	120 163	143 868
30-34	30 684	49 598	74 186	95 701	107 970	118 839	142 243
35-39	26 675	41 528	62 169	83 052	97 238	110 361	135 823
40-44	24 890	38 720	57 581	74 640	87 271	98 896	120 114
45-49	19 894	31 123	46 956	62 932	74 867	85 252	103 355
50-54	13 805	20 486	29 710	40 013	48 514	57 485	71 887
55-59	8 545	11 658	17 065	22 497	27 343	31 377	39 105
60-64	3 784	4 767	6 020	7 868	9 776	11 887	15 125
65 lat i więcej	2 141	2 484	2 885	3 249	3 631	4 167	5 191

Tabela 5. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wieku – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
19 lat i mniej	1,2	1,5	1,7	1,6	1,4	1,3	1,3
20-24	10,4	12,2	13,0	12,5	11,5	10,7	9,9
25-29	17,7	18,0	18,0	17,5	17,0	16,6	16,4
30-34	16,7	16,9	16,9	16,8	16,6	16,4	16,3
35-39	14,5	14,2	14,1	14,6	14,9	15,2	15,5
40-44	13,5	13,2	13,1	13,1	13,4	13,6	13,7
45-49	10,8	10,6	10,7	11,0	11,5	11,8	11,8
50-54	7,5	7,0	6,7	7,0	7,4	7,9	8,2
55-59	4,6	4,0	3,9	3,9	4,2	4,3	4,5
60-64	2,1	1,6	1,4	1,4	1,5	1,6	1,7
65 lat i więcej	1,2	0,8	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6

Tabela 6. Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i wieku – stan na 31.12.2021 r.

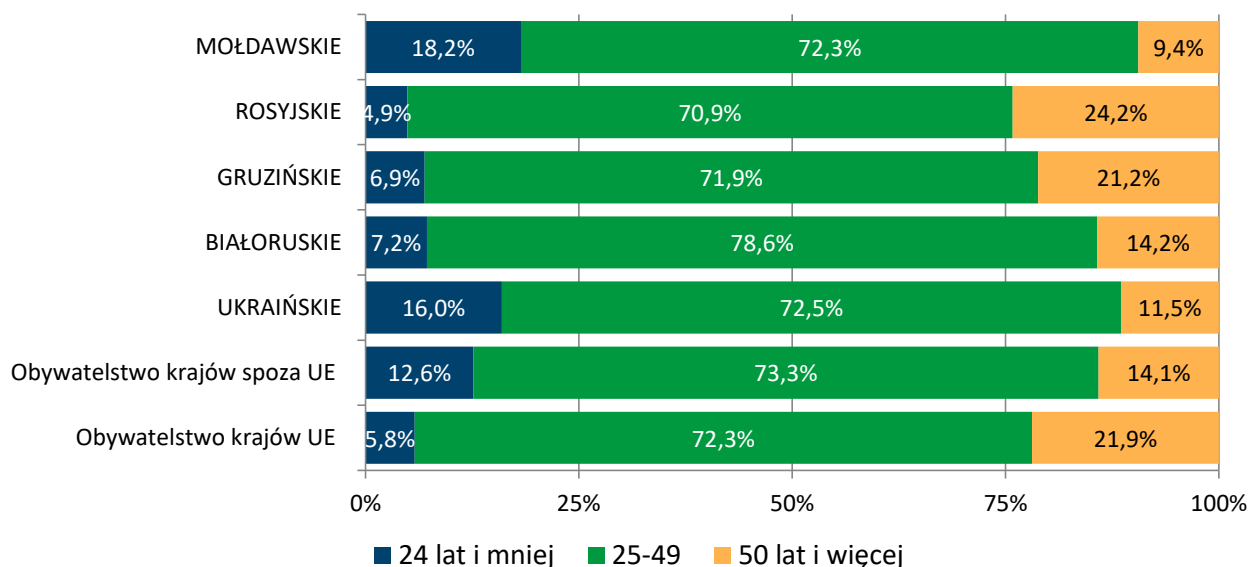
Wiek	Obywatelstwo krajów UE	Obywatelstwo krajów spoza UE	w tym:				
			UKRAIŃSKIE	BIAŁORUSKIE	GRUZIŃSKIE	ROSYJSKIE	MOŁDAWSKIE
Ogółem	38 608	836 482	627 028	71 215	23 373	13 887	12 918
19 lat i mniej	197	11 170	9 501	432	408	122	309
20-24	1 737	85 275	67 841	6 339	2 469	825	1 813
25-29	5 319	138 549	102 894	11 863	3 500	1 892	2 061
30-34	6 859	135 384	96 661	13 682	3 660	2 452	1 876
35-39	6 202	129 621	93 801	12 885	3 479	2 355	1 962
40-44	5 114	115 000	86 715	9 884	3 376	1 794	1 785
45-49	4 186	99 169	77 068	7 593	2 792	1 646	1 577
50-54	3 611	68 276	53 237	4 952	2 012	1 334	918
55-59	2 442	36 663	27 687	2 472	1 195	851	448
60-64	1 742	13 383	9 404	834	404	407	129
65 lat i więcej	1 199	3 992	2 219	279	78	209	40

Tabela 7. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i wieku – stan na 31.12.2021 r.

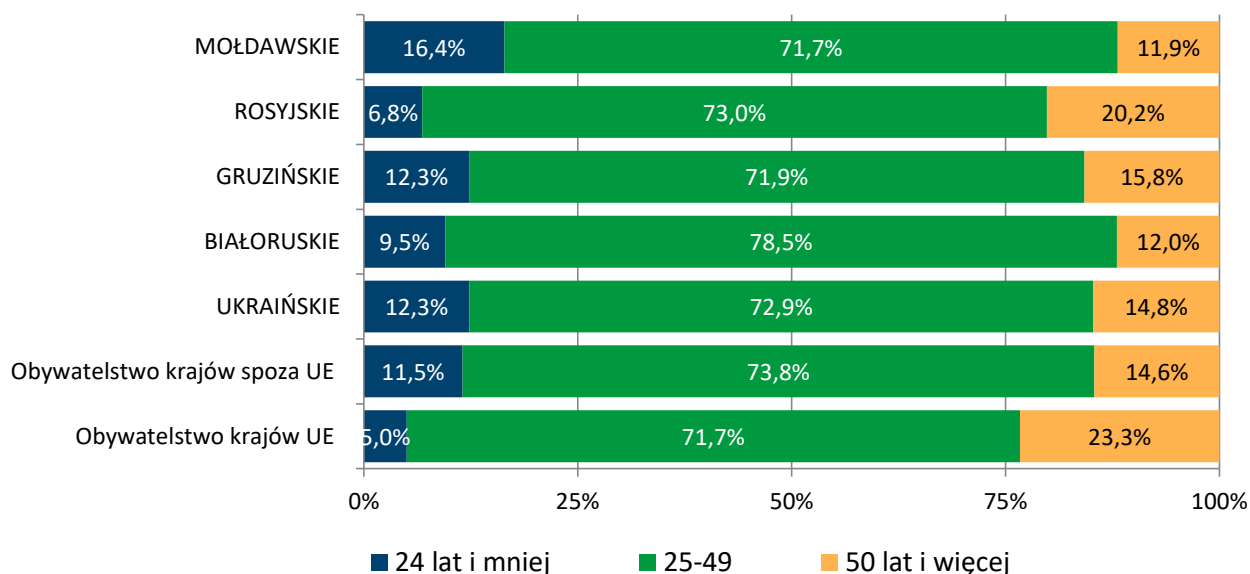
Wiek	Obywatelstwo krajów UE	Obywatelstwo krajów spoza UE	w tym:				
			UKRAIŃSKIE	BIAŁORUSKIE	GRUZIŃSKIE	ROSYJSKIE	MOŁDAWSKIE
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
19 lat i mniej	0,5	1,3	1,5	0,6	1,7	0,9	2,4
20-24	4,5	10,2	10,8	8,9	10,6	5,9	14,0
25-29	13,8	16,6	16,4	16,7	15,0	13,6	16,0
30-34	17,8	16,2	15,4	19,2	15,7	17,7	14,5
35-39	16,1	15,5	15,0	18,1	14,9	17,0	15,2
40-44	13,2	13,7	13,8	13,9	14,4	12,9	13,8
45-49	10,8	11,9	12,3	10,7	11,9	11,9	12,2
50-54	9,4	8,2	8,5	7,0	8,6	9,6	7,1
55-59	6,3	4,4	4,4	3,5	5,1	6,1	3,5
60-64	4,5	1,6	1,5	1,2	1,7	2,9	1,0
65 lat i więcej	3,1	0,5	0,4	0,4	0,3	1,5	0,3

Rysunek 6. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i wieku

A. Stan na 31.12.2015 r.

B. Stan na 31.12.2021 r.

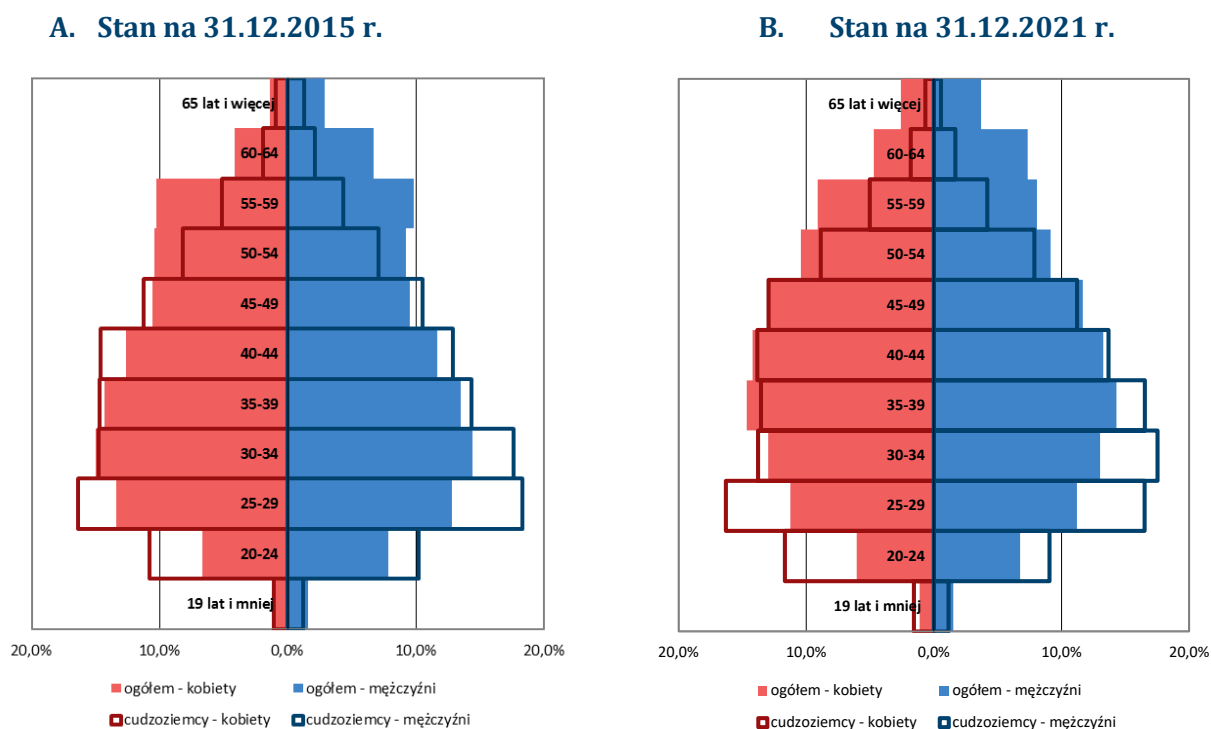

3. Charakterystyka według płci i wieku

Piramida wieku ubezpieczonych w ZUS ogółem i ubezpieczonych cudzoziemców ([Rysunek 7](#)) dobrze obrazuje strukturę cudzoziemców według płci i wieku na tle analogicznej struktury ogółu ubezpieczonych w ZUS w ubezpieczeniach emerytalnym i rentowych. Udziały ubezpieczonych cudzoziemców w wieku poniżej 45 lat dla mężczyzn oraz w wieku poniżej 35 lat dla kobiet są wyższe niż udziały ogółu ubezpieczonych (w grudniu 2021 roku odpowiednio 74,5% i 60,1% dla mężczyzn oraz 43,3% i 31,4% dla kobiet), natomiast udziały ubezpieczonych cudzoziemców

w wieku powyżej 49 lat są znacznie niższe niż udziały ogółu ubezpieczonych w ZUS (w grudniu 2021 roku odpowiednio 14,3% i 28,3% dla mężczyzn oraz 16,4% oraz 26,8% dla kobiet).

Rysunek 7. Piramidy wieku ubezpieczonych i cudzoziemców – udziały ubezpieczonych w danym wieku dla danej płci

4. Charakterystyka według wybranych tytułów ubezpieczeń

Analizie poddano cztery wybrane grupy cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych wyodrębnione na podstawie kodu tytułu ubezpieczenia, tj.:

- pracownicy (kod 01xx),
- osoby prowadzące pozarolniczą działalność (kod 05xx),
- osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej (kod 04xx),
- bezrobotni (kod 09xx).

W latach 2015-2021 największą grupę spośród ubezpieczonych cudzoziemców stanowili pracownicy (w grudniu 2021 roku – 59,2%) (Tabela 8 i Rysunek 9). Drugą pod względem liczności grupą były osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej (w grudniu 2021 roku – 38,0%). Osoby wykonujące pozarolniczą działalność stanowiły niewielki odsetek w badanej grupie cudzoziemców (w grudniu 2021 roku – 2,7%), a udział cudzoziemców zgłoszonych jako osoby bezrobotne wynosił poniżej 1%.

W badanym okresie zaobserwować można zmiany w strukturze cudzoziemców według wybranych tytułów ubezpieczeń (Rysunek 9). Do 2018 roku wzrastał udział cudzoziemców zgłaszanych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy

zlecenia lub umowy agencyjnej (z 30,3% w 2015 roku do 39,3% w grudniu 2018 roku). W 2019 r. udział ten spadł do 36,9%, natomiast w 2021 r. znów nastąpił niewielki wzrost do 38,0%. Odsetek cudzoziemców wykonujących pracę na podstawie umowy o pracę spadł z 60,9% w 2015 roku do 56,8% w grudniu 2017 roku, następnie wzrósł do 59,9% w grudniu 2019 roku, po czym nieznacznie spadł w grudniu 2021 roku do poziomu 59,2%.

Pomiędzy wybranymi grupami obywatelstw występują różnice w strukturze według wybranych tytułów ubezpieczeń ([Rysunek 10](#)). W grupie cudzoziemców z krajów UE osoby wykonujące pracę na podstawie umowy o pracę stanowią znacznie wyższy odsetek niż w grupie cudzoziemców spoza krajów UE (według stanu na 31 grudnia 2021 roku odpowiednio 67,8% i 58,8%). Cudzoziemcy z krajów UE znacznie częściej niż cudzoziemcy spoza krajów UE prowadzą pozarolniczą działalność (według stanu na 31 grudnia 2021 roku odpowiednio 16,1% i 2,2%). Obywatele krajów spoza UE znacznie częściej niż obywatele krajów UE wykonują pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej (według stanu na 31 grudnia 2020 roku odpowiednio 38,8% i 15,7%).

W strukturach wybranych pięciu obywatelstw spoza krajów UE w grudniu 2021 roku również można zaobserwować różnice. Przykładowo struktury obywateli Białorusi i Rosji są zbliżone do struktury obywateli krajów z UE. W odróżnieniu od obywateli pozostałych wybranych narodowości charakteryzują się wyższym odsetkiem osób wykonujących pracę na podstawie umowy o pracę (odpowiednio 71,0% i 67,8%) oraz niższym odsetkiem osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej (odpowiednio 25,3% i 26,0%).

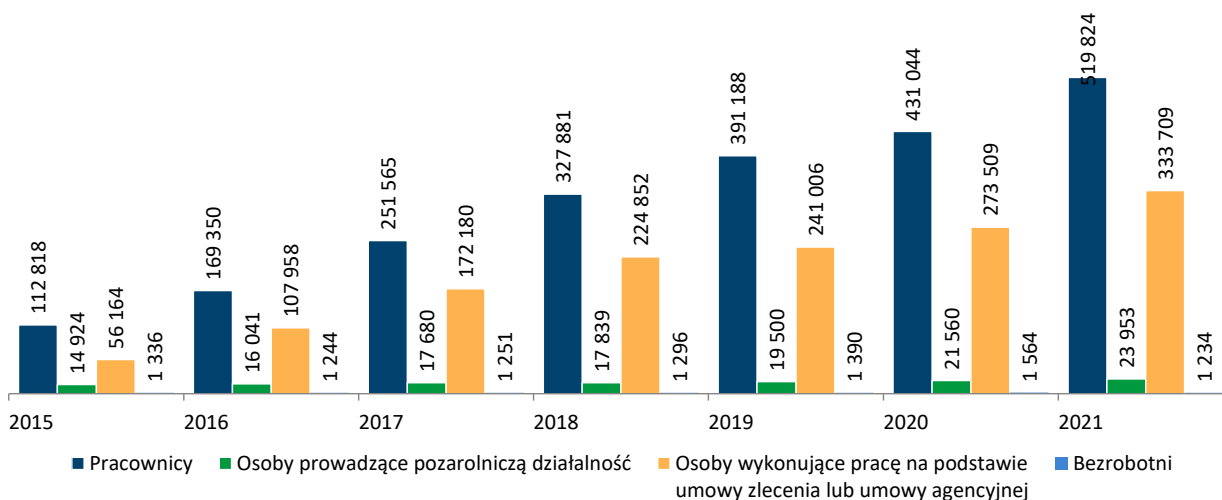
Na przestrzeni ostatnich siedmiu lat największe zmiany nastąpiły w strukturze obywateli Mołdawii i Gruzji. Wśród obywateli Mołdawii udział osób wykonujących pracę na podstawie umowy o pracę zmniejszył się z 71,9% w grudniu 2015 roku do 35,3% w grudniu 2021 roku, natomiast udział osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej wzrósł z 26,1% w grudniu 2015 roku do 64,1% w grudniu 2021 roku. Wśród obywateli Gruzji udział osób wykonujących pracę na podstawie umowy o pracę zmniejszył się z 64,8% w grudniu 2015 roku do 33,9% w grudniu 2021 roku, natomiast udział osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej wzrósł z 24,5% w grudniu 2015 roku do 65,6% w grudniu 2021 roku.

W grudniu 2021 roku wśród wybranych pięciu obywatelstw największy udział pracowników w ogólnej liczbie ubezpieczonych cudzoziemców danego obywatelstwa obserwujemy dla obywateli Białorusi (71,0%) i Rosji (67,8%), a najmniejszy dla obywateli Mołdawii (35,3%). Największy udział osób prowadzących pozarolniczą działalność obserwujemy wśród obywateli Rosji (5,8%), a największy udział osób, które wykonują pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej wśród obywateli Gruzji (65,6%) i Mołdawii (64,1%).

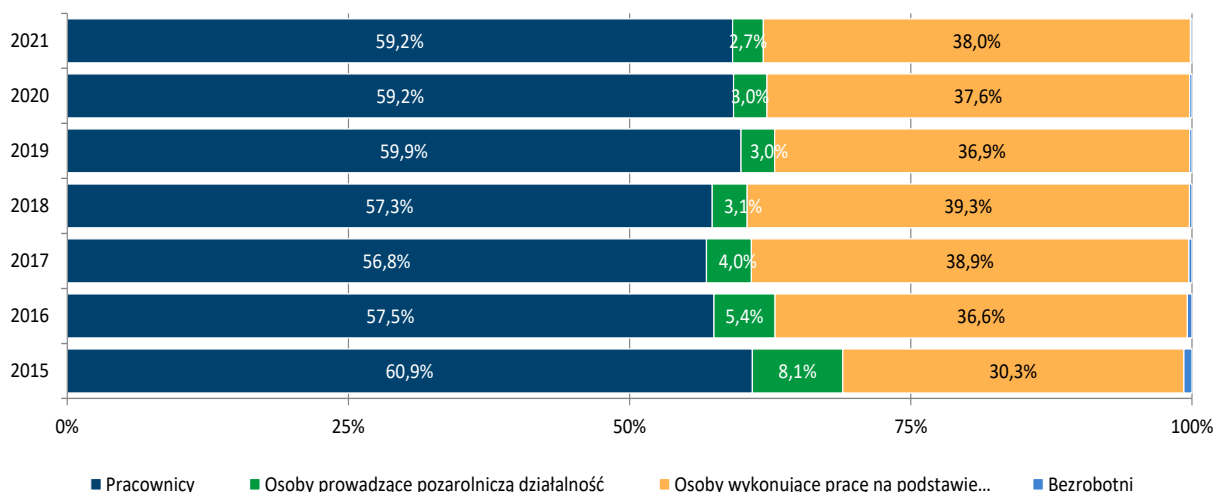
Tabela 8. Liczba cudzoziemców³ zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wybranych tytułów ubezpieczeń – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pracownicy	112 818	169 350	251 565	327 881	391 188	431 044	519 824
Osoby prowadzące pozarolniczą działalność	14 924	16 041	17 680	17 839	19 500	21 560	23 953
Osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej	56 164	107 958	172 180	224 852	241 006	273 509	333 709
Bezrobotni	1 336	1 244	1 251	1 296	1 390	1 564	1 234

Rysunek 8. Zmiana liczby cudzoziemców⁴ zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wybranych tytułów ubezpieczeń – stan na koniec roku

Rysunek 9. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według wybranych tytułów ubezpieczeń – stan na koniec roku

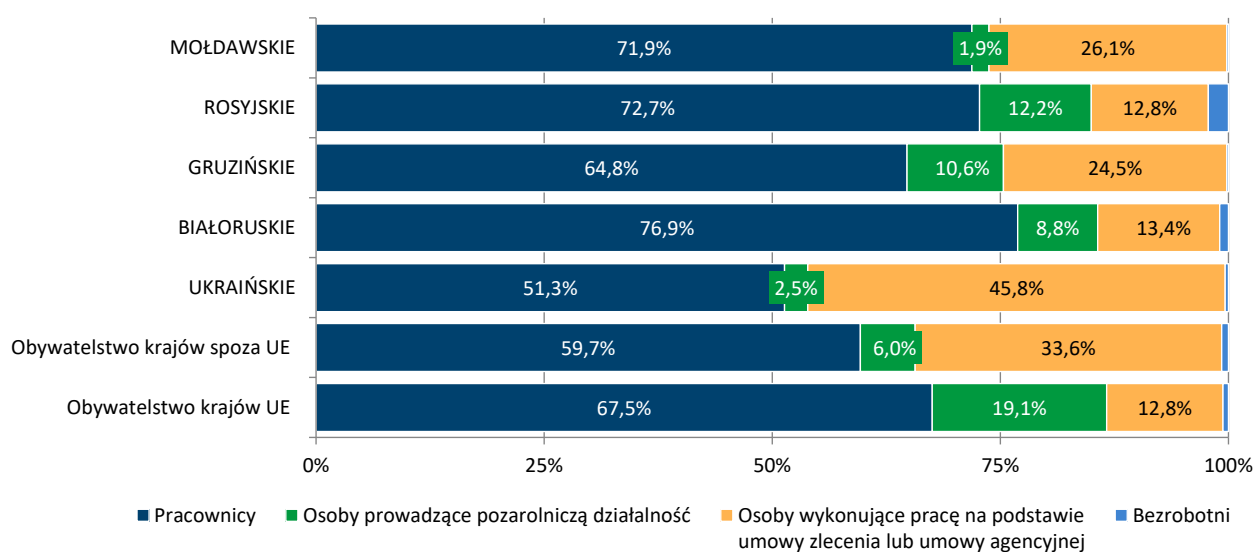

³ Jeżeli ubezpieczony zgłoszony jest kilka razy z tym samym wybranym tytułem ubezpieczenia wystąpi tylko raz. Jeżeli natomiast są to różne tytuły ubezpieczenia wystąpi tyle razy, ile różnych wybranych tytułów wystąpi. W liczbie tej nie uwzględniono ponadto ubezpieczonych, którzy z uwagi na inny tytuł ubezpieczenia, błędne dane o tytule ubezpieczeń lub ich brak nie mogli zostać przypisani do wybranych czterech grup tytułów ubezpieczeń.

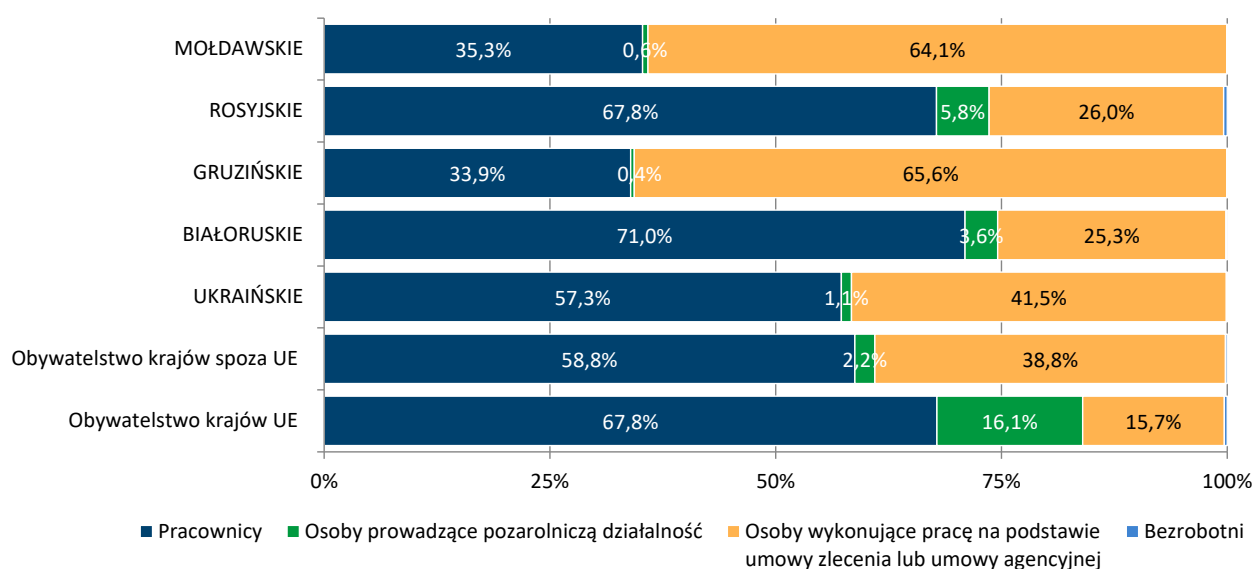
⁴ Jw.

Rysunek 10. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych wg kraju obywatelstwa i wybranych tytułów ubezpieczeń

A. Stan na 31.12.2015 r.

B. Stan na 31.12.2021 r.

5. Charakterystyka według województwa siedziby płatnika

W okresie od grudnia 2015 roku do grudnia 2019 roku we wszystkich województwach systematycznie rosła liczba ubezpieczonych cudzoziemców (Tabela 9). W 2020 roku po raz pierwszy w badanym okresie nastąpił spadek liczby ubezpieczonych cudzoziemców w jednym z województw - województwie świętokrzyskim (o 0,6 tys.). W pozostałych województwach w 2020 roku zanotowaliśmy po raz kolejny wzrost. W 2021 roku ponownie odnotowano wzrost liczby ubezpieczonych cudzoziemców w każdym z województw.

W latach 2015-2021 największą dynamikę wzrostu liczby ubezpieczonych cudzoziemców odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (8,5-krotny wzrost liczby ubezpieczonych cudzoziemców), a najniższą w województwie mazowieckim (ponad 3-krotny wzrost). W liczbach bezwzględnych największy przyrost odnotowano w województwie mazowieckim (o 146,2 tys.), wielkopolskim (o 82,3 tys.) i dolnośląskim (64,0 tys.), a najmniejszy (7,3tys.) w województwie świętokrzyskim.

Rozmieszczenie cudzoziemców według województwa siedziby płatnika nie jest równomierne (Tabela 10). W całym badanym okresie zdecydowanie najwięcej cudzoziemców ubezpieczonych było na terenie województwa mazowieckiego (36,6% w grudniu 2015 roku oraz 24,3% w grudniu 2021 roku), a także wielkopolskiego (7,9% oraz 11,0%), dolnośląskiego (9,7% oraz 9,3%), małopolskiego (9,9% oraz 8,7%) oraz śląskiego (6,3% i 8,3%). Najmniej cudzoziemców pracowało w województwie świętokrzyskim (w grudniu 2015 i 2021 roku - 1,0%) i podkarpackim (2,0% w grudniu 2015 roku oraz 1,7% w grudniu 2021 roku).

Pomiędzy wybranymi grupami obywatelstw zauważyć można nieznaczne różnice w strukturze według województwa siedziby płatnika. W grudniu 2021 roku cudzoziemcy z krajów UE pracowali głównie w województwach: mazowieckim (36,1%), małopolskim (14,4%) oraz dolnośląskim (9,8%), natomiast cudzoziemcy z krajów spoza UE w: mazowieckim (23,8%), wielkopolskim (12,1%) oraz dolnośląskim (9,3%).

W strukturach wybranych pięciu obywatelstw spoza krajów UE w grudniu 2021 roku również można zaobserwować różnice:

- najmniejszy udział pracujących w województwie mazowieckim odnotowano wśród obywateli Gruzji (15,4%);
- najliczniejsza grupa obywateli Gruzji pracowała w województwie wielkopolskim (17,0%);
- poza województwem mazowieckim najliczniejsza grupa obywateli Białorusi pracowała w województwie podlaskim (12,9%);
- poza województwem mazowieckim najliczniejsza grupa obywateli Mołdawii pracowała w województwie wielkopolskim (12,1%);
- poza województwem mazowieckim liczne grupy obywateli Ukrainy pracują w województwach wielkopolskim i dolnośląskim (odpowiednio 12,1% i 10,4%).

Tabela 9. Liczba cudzoziemców⁵ zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika – stan na koniec roku

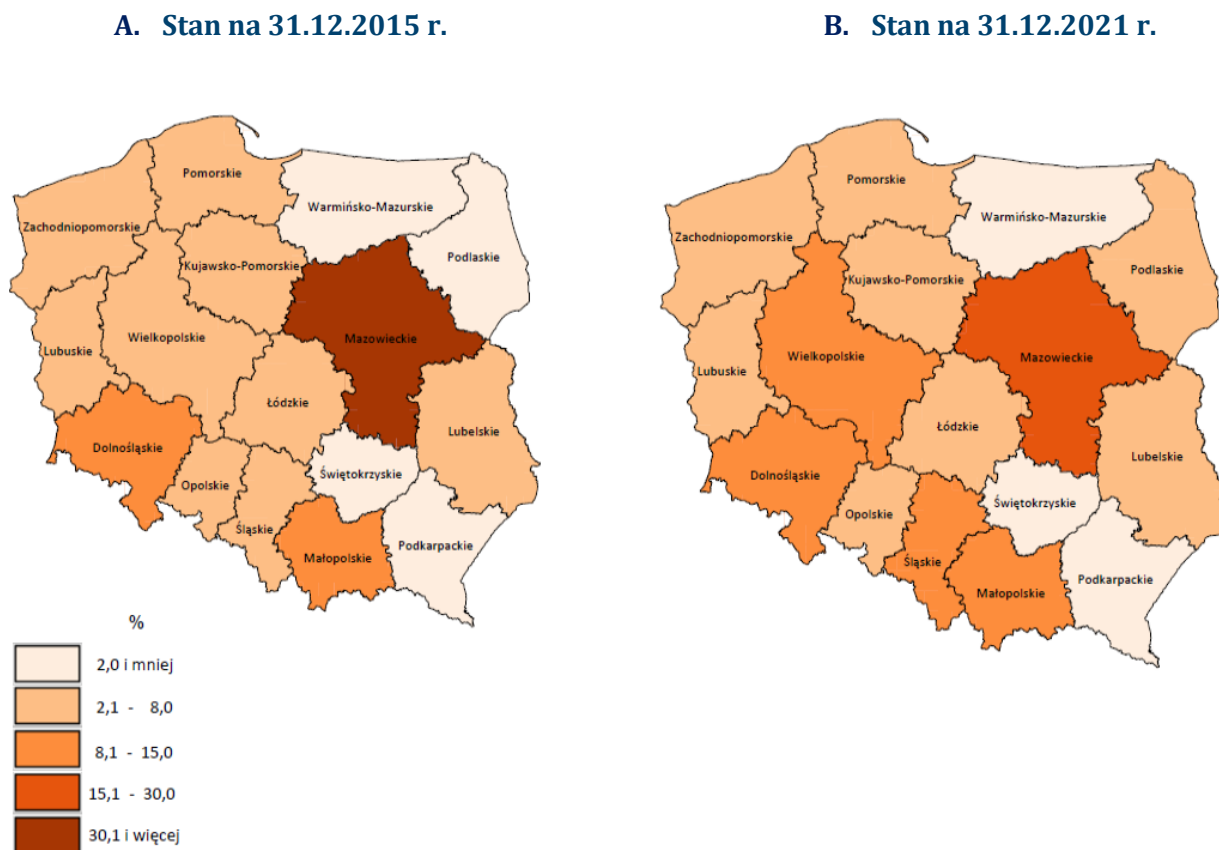
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
DOLNOŚLĄSKIE	17 990	31 560	46 964	53 003	60 628	68 266	81 954
KUJAWSKO-POMORSKIE	5 775	9 719	15 253	20 817	22 904	25 862	31 385
LUBELSKIE	5 032	8 092	12 907	17 094	18 793	21 944	26 949
LUBUSKIE	5 103	9 487	14 563	21 873	23 547	27 163	31 000
ŁÓDZKIE	8 356	15 288	25 575	36 153	43 409	49 436	60 198
MAŁOPOLSKIE	18 433	31 038	41 606	48 758	58 101	63 378	76 768
MAZOWIECKIE	67 947	89 719	124 372	156 239	169 249	179 440	214 099
OPOLSKIE	4 306	7 163	11 664	17 756	18 143	20 261	23 285
PODKARPACKIE	3 623	4 986	7 956	10 687	12 246	13 259	14 959
PODLASKIE	2 861	3 666	6 428	9 387	12 354	15 039	21 838
POMORSKIE	7 563	14 171	24 089	35 272	40 527	44 443	54 078
ŚLĄSKIE	11 774	23 269	37 693	48 243	56 068	62 249	73 205
ŚWIĘTOKRZYSKIE	1 781	3 006	5 575	7 140	8 098	7 450	9 056
WARMIŃSKO - MAZURSKIE	2 053	3 646	6 312	8 016	11 026	15 414	17 537
WIELKOPOLSKIE	14 626	26 338	41 574	54 414	65 553	77 906	96 967
ZACHODNIOPOMORSKIE	6 148	10 791	16 253	22 349	28 494	32 643	40 237
nieustalone województwo	2 367	3 186	4 107	5 037	4 842	4 322	5 856

Tabela 10. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
DOLNOŚLĄSKIE	9,7	10,7	10,6	9,3	9,3	9,4	9,3
KUJAWSKO-POMORSKIE	3,1	3,3	3,4	3,6	3,5	3,6	3,6
LUBELSKIE	2,7	2,7	2,9	3,0	2,9	3,0	3,1
LUBUSKIE	2,7	3,2	3,3	3,8	3,6	3,7	3,5
ŁÓDZKIE	4,5	5,2	5,8	6,3	6,6	6,8	6,8
MAŁOPOLSKIE	9,9	10,5	9,4	8,5	8,9	8,7	8,7
MAZOWIECKIE	36,6	30,4	28,1	27,3	25,9	24,6	24,3
OPOLSKIE	2,3	2,4	2,6	3,1	2,8	2,8	2,6
PODKARPACKIE	2,0	1,7	1,8	1,9	1,9	1,8	1,7
PODLASKIE	1,5	1,2	1,5	1,6	1,9	2,1	2,5
POMORSKIE	4,1	4,8	5,4	6,2	6,2	6,1	6,1
ŚLĄSKIE	6,3	7,9	8,5	8,4	8,6	8,5	8,3
ŚWIĘTOKRZYSKIE	1,0	1,0	1,3	1,2	1,2	1,0	1,0
WARMIŃSKO - MAZURSKIE	1,1	1,2	1,4	1,4	1,7	2,1	2,0
WIELKOPOLSKIE	7,9	8,9	9,4	9,5	10,0	10,7	11,0
ZACHODNIOPOMORSKIE	3,3	3,7	3,7	3,9	4,4	4,5	4,6
nieustalone województwo	1,3	1,1	0,9	0,9	0,7	0,6	0,7

⁵ Jeżeli ubezpieczony zatrudniony jest u kilku płatników z siedzibą w tym samym województwie wystąpi tylko raz. Jeżeli natomiast są to płatnicy o siedzibach w różnych województwach wystąpi tyle razy, ile różnych województw mają siedziby tych płatników.

Rysunek 11. Udziały cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika

Rysunek 12. Zmiany w udziale cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według województwa siedziby płatnika

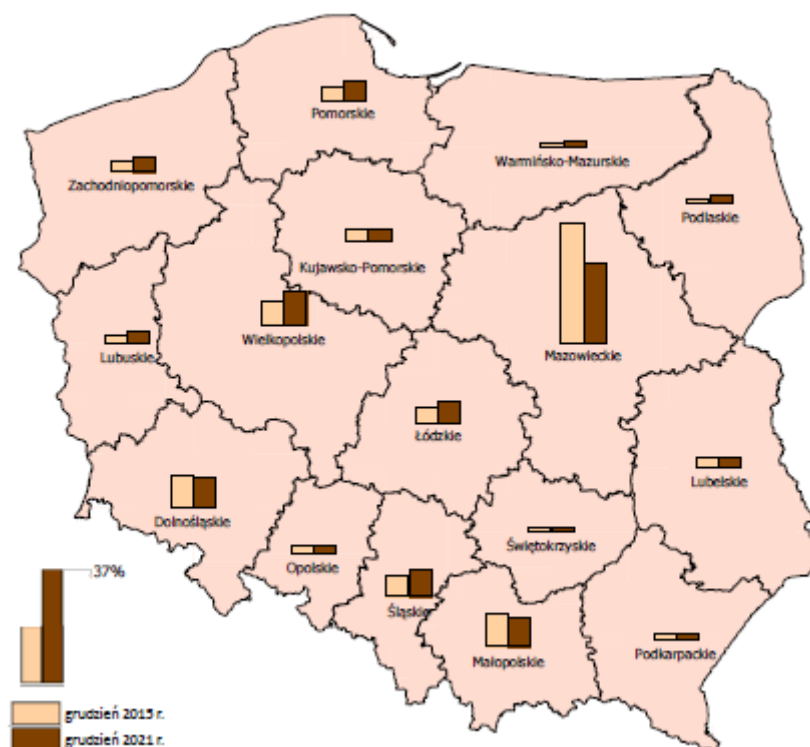

Tabela 11. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i województwa siedziby płatnika – stan na 31.12.2021 r.

Województwo siedziby płatnika	Obywatelstwo krajów UE	Obywatelstwo krajów spoza UE	w tym:				
			UKRAIŃSKIE	BIAŁORUSKIE	GRUZIŃSKIE	ROSYJSKIE	MOŁDAWSKIE
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
DOLNOŚLĄSKIE	9,8	9,3	10,4	5,1	7,3	7,5	3,5
KUJAWSKO-POMORSKIE	1,8	3,7	3,9	2,0	3,3	2,8	5,5
LUBELSKIE	1,7	3,1	2,7	9,9	1,6	3,2	1,2
LUBUSKIE	2,0	3,6	4,1	1,7	4,8	2,6	4,6
ŁÓDZKIE	3,5	7,0	7,4	4,1	8,2	4,7	6,1
MAŁOPOLSKIE	14,4	8,5	8,4	5,6	9,8	11,5	8,7
MAZOWIECKIE	36,1	23,8	20,3	33,5	15,4	31,0	24,9
OPOLSKIE	1,8	2,7	3,1	0,8	2,4	1,2	4,1
PODKARPACKIE	2,7	1,7	1,9	0,5	0,6	1,0	0,5
PODLASKIE	1,1	2,5	1,4	12,9	3,0	4,0	1,1
POMORSKIE	5,8	6,2	6,3	6,3	5,2	8,6	7,9
ŚLĄSKIE	7,1	8,4	9,2	3,8	11,5	6,6	8,0
ŚWIĘTOKRZYSKIE	0,7	1,0	1,1	0,6	1,5	0,6	1,7
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	0,9	2,0	2,1	2,1	3,0	2,6	2,0
WIELKOPOLSKIE	6,5	11,2	12,1	8,0	17,0	8,8	12,1
ZACHODNIOPOMORSKIE	3,2	4,6	4,9	2,3	5,1	2,8	4,8
nieustalone województwo	1,0	0,7	0,6	0,5	0,4	0,6	3,4

6. Charakterystyka według sekcji PKD płatnika

W latach 2015-2018 lista dziesięciu sekcji PKD, w których było najwięcej ubezpieczonych cudzoziemców nie ulegała zmianie. Na liście tej jedną z pozycji zajmowała sekcja P - EDUKACJA (na 8 lub 9 miejscu). Od 2019 roku sekcja ta spadła na pozycję 11, natomiast na 10 pozycji pojawiła się sekcja S – POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA (*Tabela 12* i *Tabela 13*).

Sekcje PKD, w których odnotowano największą dynamikę wzrostu liczby ubezpieczonych cudzoziemców to:

- **Sekcja F - BUDOWNICTWO** – w 2021 roku odnotowano 9,5-krotny wzrost liczby ubezpieczonych cudzoziemców w stosunku do 2015 roku, natomiast odsetek ubezpieczonych cudzoziemców w tej sekcji wzrósł z 6,4% w 2015 roku do 13,2% w grudniu 2021 roku,
- **Sekcja H - TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA** – w 2021 roku odnotowano 7,5-krotny wzrost liczby ubezpieczonych cudzoziemców w stosunku do 2015 roku, natomiast odsetek ubezpieczonych cudzoziemców w tej sekcji wzrósł z 9,3% w 2015 roku do 15,1% w grudniu 2021 roku,
- **Sekcja N - DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTRACYJNYCH I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA** – w 2021 roku odnotowano ponad 6-krotny wzrost liczby ubezpieczonych cudzoziemców w stosunku do 2015 roku. Odsetek ubezpieczonych cudzoziemców w tej

sekcji wzrastał z 15,2% w 2015 roku do 26,4% w grudniu 2017 roku, natomiast od 2018 roku spada i w grudniu 2021 roku wyniósł 20,9%. Do sekcji tej należą m.in. agencje pracy tymczasowej oraz działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni,

- **Sekcja C - PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE** – w 2021 roku odnotowano ponad 5-krotny wzrost liczby ubezpieczonych cudzoziemców w stosunku do 2015 roku, natomiast odsetek ubezpieczonych cudzoziemców w tej sekcji wzrósł z 13,9% w 2015 roku do 16,4% w grudniu 2020 roku, w 2021 roku nastąpił nieznaczny spadek – do 15,9%.

W sekcji I - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI między grudniem 2019 roku a grudniem 2020 roku obserwujemy po raz pierwszy od 2015 roku nieznaczny spadek liczby ubezpieczonych cudzoziemców. Wpływ na to miało zamrożenie działalności przedsiębiorstw działających w tej sekcji spowodowane ogłoszeniem stanu epidemii w kraju. W 2021 roku nastąpił wzrost liczby ubezpieczonych cudzoziemców w sekcji I - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI – o ponad 30% w stosunku do grudnia 2020 roku. Również w sekcji B - GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE, zarówno w 2020 roku, jak i 2021 roku nastąpił spadek liczby ubezpieczonych cudzoziemców. W 2021 roku nastąpił również niewielki spadek liczby ubezpieczonych cudzoziemców w sekcji O - ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE oraz T - GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW; GOSPODARSTWA DOMOWE PRODUKUJĄCE WYROBY I ŚWIADCZĄCE USŁUGI NA WŁASNE POTRZEBY.

W pozostałych sekcjach PKD, liczba ubezpieczonych cudzoziemców w 2020 roku i 2021 roku wzrosła, jednak ich udział w strukturze według PKD zmniejszył się w stosunku do 2015 roku.

Pomiędzy wybranymi grupami obywatelstw zauważyć można różnice w strukturze według sekcji PKD płatnika (*Tabela 14*). Według stanu na 31 grudnia 2021 r. w grupie cudzoziemców z krajów UE dominującymi sekcjami PKD są:

- Sekcja M – DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA (13,3%),
- Sekcja J – INFORMACJA I KOMUNIKACJA (13,2%),
- Sekcja G – HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE (12,3%).

W strukturze cudzoziemców spoza krajów UE dominującymi sekcjami PKD są:

- Sekcja N - DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA (21,5%),
- Sekcja C - PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE (16,2%),
- Sekcja H - TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA (15,5%),
- Sekcja F - BUDOWNICTWO (13,6%).

W strukturach wybranych pięciu obywatelstw spoza krajów UE w grudniu 2021 roku również można zaobserwować znaczne różnice. Przykładowo 17,5% obywateli Rosji pracuje w sekcji H – TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA, natomiast 14,1% w sekcji N - DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA. Wśród obywateli Białorusi

dominującą sekcją jest również sekcja H – TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA (35,6%). Natomiast większość obywateli Ukrainy, Gruzji i Mołdawii pracuje w dwóch sekcjach, tj. w sekcji N - DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA (odpowiednio 23,5%, 39,0% i 28,1%) oraz w sekcji C - PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE (17,4%, 20,9% i 31,0%).

Tabela 12. Liczba cudzoziemców⁶ zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według sekcji PKD płatnika – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
N - DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	29 558	66 783	121 689	143 737	140 894	155 875	186 680
C - PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	26 957	47 078	69 447	89 543	105 722	120 771	141 953
H - TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	17 989	33 402	51 719	70 032	90 818	104 344	134 744
F - BUDOWNICTWO	12 426	23 697	42 940	67 043	82 630	91 950	117 991
G - HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	29 894	37 688	48 165	55 384	58 831	63 974	73 747
I - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	11 072	16 529	23 991	30 639	37 132	36 788	48 548
M - DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	12 286	16 462	21 566	28 882	31 985	33 287	39 850
J - INFORMACJA I KOMUNIKACJA	8 438	11 839	14 487	16 641	19 245	20 897	28 329
Q - OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	5 185	6 511	8 459	10 061	12 097	14 399	17 513
S - POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	3 693	5 072	6 793	8 627	11 525	12 871	16 534
Pozostałe i nieustalone sekcje gospodarki narodowej	36 518	41 359	51 354	59 105	70 956	83 036	85 649

Tabela 13. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według sekcji PKD płatnika – stan na koniec roku

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
N - DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	15,2	21,8	26,4	24,8	21,3	21,1	20,9
C - PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	13,9	15,4	15,1	15,4	16,0	16,4	15,9
H - TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	9,3	10,9	11,2	12,1	13,7	14,1	15,1
F - BUDOWNICTWO	6,4	7,7	9,3	11,6	12,5	12,5	13,2
G - HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	15,4	12,3	10,5	9,6	8,9	8,7	8,3
I - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	5,7	5,4	5,2	5,3	5,6	5,0	5,4
M - DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	6,3	5,4	4,7	5,0	4,8	4,5	4,5
J - INFORMACJA I KOMUNIKACJA	4,3	3,9	3,1	2,9	2,9	2,8	3,2
Q - OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	2,7	2,1	1,8	1,7	1,8	2,0	2,0
S - POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	1,9	1,7	1,5	1,5	1,7	1,7	1,9
Pozostałe i nieustalone sekcje gospodarki narodowej	18,8	13,5	11,1	10,2	10,7	11,2	9,6

⁶ Jeżeli ubezpieczony zatrudniony jest u kilku płatników z tym samym PKD wystąpi tylko raz. Jeżeli natomiast są to płatnicy o różnych PKD wystąpi tyle razy, ile różnych PKD mają ci płatnicy.

Rysunek 13. Zmiany w strukturze cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według sekcji PKD płatnika

A. Stan na 31.12.2015 r.

B. Stan na 31.12.2021 r.

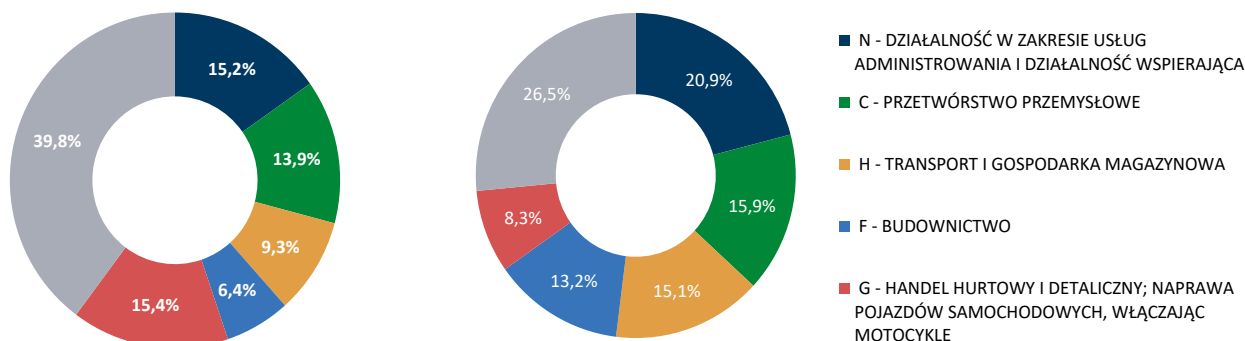

Tabela 14. Struktura cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych według kraju obywatelstwa i sekcji PKD płatnika – stan na 31.12.2021 r.

Sekcja PKD płatnika	Obywatelstwo krajów UE	Obywatelstwo krajów spoza UE w tym:	UKRAIŃSKIE	BIAŁORUSKIE	GRUZIŃSKIE	ROSYJSKIE	MOŁDAWSKIE
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
N - DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	9,0	21,5	23,5	11,8	39,0	14,1	28,1
C - PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	8,9	16,2	17,4	8,5	20,9	10,0	31,0
H - TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	5,7	15,5	15,2	35,6	6,8	17,5	12,2
F - BUDOWNICTWO	6,3	13,6	15,3	11,9	13,6	5,8	10,3
G - HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	12,3	8,1	7,3	7,9	3,9	11,0	4,5
I - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI	2,7	5,6	4,8	2,9	3,4	3,7	1,3
M - DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	13,3	4,1	3,4	3,7	2,6	6,9	4,1
J - INFORMACJA I KOMUNIKACJA	13,2	2,7	1,5	6,2	0,7	10,4	0,7
Q - OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	5,2	1,8	1,8	2,0	0,4	3,1	0,6
S - POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	1,7	1,9	1,7	2,5	0,5	4,2	0,6
Pozostałe i nieustalone sekcje gospodarki narodowej	21,7	9,0	8,1	7,2	8,1	13,4	6,6

➤ ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE CUDZOZIEMCÓW WYPŁACANE PRZEZ ZUS

W tej części opracowania zaprezentowano informacje nt. liczby i struktury cudzoziemców pobierających z ZUS wybrane świadczenia z ubezpieczeń społecznych przysługujące w różnych sytuacjach życiowych, tj.:

1. z tytułu choroby i macierzyństwa:
 - zasiłek chorobowy,
 - zasiłek macierzyński,
 - zasiłek opiekuńczy,
 - świadczenie rehabilitacyjne;
2. z tytułu długotrwałej niezdolności do pracy:
 - renta z tytułu niezdolności do pracy;
3. z tytułu starości:
 - emerytura,
 - dodatek pielęgnacyjny do emerytury i renty;
4. z tytułu śmierci żywiciela:
 - renta rodzinna,
 - dodatek do renty rodzinnej dla sieroty zupełnej.

Charakterystyka cudzoziemców zaprezentowana została ogółem dla populacji cudzoziemców oraz w podziale na obywatelstwo krajów UE i spoza UE.

Emerytury i renty wypłacone cudzoziemcom w grudniu 2021 roku

Osoby pracujące i podlegające ubezpieczeniom społecznym w Polsce, bez względu na obywatelstwo, mogą nabyć prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy z ZUS, o ile spełnią warunki określone w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych⁷. W razie śmierci osoby, która pracowała i podlegała ubezpieczeniom społecznym w Polsce, pozostali przy życiu członkowie jej rodziny mogą nabyć prawo do renty rodzinnej z ZUS, o ile spełnią warunki określone w ww. ustawie.

Jeżeli osoba zainteresowana (lub osoba, po której ma być przyznana renta rodzinna) pracowała również za granicą w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej, w państwach Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu lub w kraju umownym (czyli w państwie, z którym wiąże Polskę umowy dwustronne w dziedzinie zabezpieczenia społecznego) może być objęta unijną koordynacją systemów emerytalno-rentowych lub zasadami wynikającymi z umów dwustronnych zawartych z państwami spoza UE. Dotyczy to również sytuacji, gdy osoba ubiegająca się o emeryturę lub rentę mieszka w jednym z tych państw.

Osobom, które posiadają obywatelstwo inne niż polskie w grudniu 2021 roku wypłacono 10,4 tys. świadczeń emerytalnych i rentowych⁸, w tym: 8,5 tys. emerytur, 0,7 tys. rent z tytułu niezdolności

⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 504 z późn. zm.

⁸ łącznie ze świadczeniami realizowanymi na mocy umów międzynarodowych; bez świadczeń pobieranych łącznie ze świadczeniami rolniczymi oraz bez emerytur pomostowych.

do pracy oraz 1,2 tys. rent rodzinnych. Liczba świadczeń przysługujących cudzoziemcom stanowiła zaledwie 0,13% ogółu przysługujących w tym okresie świadczeń emerytalnych i rentowych⁹ wypłacanych przez ZUS. W porównaniu do grudnia 2020 roku liczba wypłacanych przez ZUS świadczeń emerytalno-rentowych dla cudzoziemców wzrosła o 1,6 tys. Największy bezwzględny wzrost odnotowano dla emerytur, których liczba wzrosła z 7,1 tys. w grudniu 2020 roku do 8,5 tys. w grudniu 2021 roku.

Struktura liczby emerytur i rent przysługujących cudzoziemcom jest zbliżona do struktury tych świadczeń dla ogółu świadczeń emerytalno-rentowych z ZUS (Rysunek 14). Największy odsetek stanowią emerytury, a najmniejszy renty z tytułu niezdolności do pracy. W strukturze cudzoziemców emerytury stanowią wyższy odsetek, niż w przypadku świadczeń ogółem. Pomiędzy grudniem 2020 roku a grudniem 2021 roku odnotowano wzrost udziału emerytur w strukturze świadczeń emerytalno-rentowych, zarówno dla ogółu świadczeń, jak również dla świadczeń cudzoziemców (z 76,4% do 77,0% dla emerytur ogółem oraz z 81,3% do 81,8% dla emerytur cudzoziemców).

Łączna kwota przysługujących cudzoziemcom emerytur i rent¹⁰ w grudniu 2021 roku wyniosła 13,1 mln zł (w 2020r. 10,6 mln zł). Kwota ta stanowiła 0,064% (w 2019 r. 0,06%) ogólnej kwoty świadczeń emerytalnych i rentowych¹¹ w ZUS, w tym łączna kwota:

- emerytur cudzoziemców – 10,0 mln zł, tj. 0,06% ogólnej kwoty emerytur z ZUS,
- rent z tytułu niezdolności do pracy cudzoziemców – 0,9 mln zł, tj. 0,07% ogólnej kwoty rent z tytułu niezdolności do pracy z ZUS,
- rent rodzinnych cudzoziemców – 2,3 mln zł, tj. 0,08% ogółu wydatków na renty rodzinne z ZUS.

W porównaniu do grudnia 2020 roku wzrosła przede wszystkim liczba świadczeń emerytalno-rentowych przysługujących obywatelom krajów spoza UE. W grudniu 2021 roku liczba tych świadczeń jest już o 68% wyższa od liczby świadczeń emerytalnych i rentowych przysługujących obywatelom krajów UE i wynosi odpowiednio 6,5 tys. dla obywateli krajów spoza UE oraz 3,9 tys. dla obywateli krajów UE. Dla porównania w grudniu 2020 r. liczba emerytur i rent wypłacanych cudzoziemcom spoza UE była wyższa od liczby emerytur i rent wypłacanych cudzoziemcom z UE o 48%. Wśród krajów o największej liczbie świadczeń emerytalnych i rentowych są zarówno kraje spoza UE (Ukraina, Rosja i Białoruś), jak również kraje UE (Niemcy i Szwecja).

Przeciętna wysokość przysługującej cudzoziemcom emerytury i renty w grudniu 2021 roku (1,3 tys. zł)¹² była dużo niższa niż przeciętna wysokość przysługującego w tym okresie świadczenia emerytalno-rentowego z ZUS (2,5 tys. zł)¹³.

⁹ Łącznie ze świadczeniami realizowanymi na mocy umów międzynarodowych; bez świadczeń pobieranych łącznie ze świadczeniami rolniczymi oraz bez emerytur pomostowych.

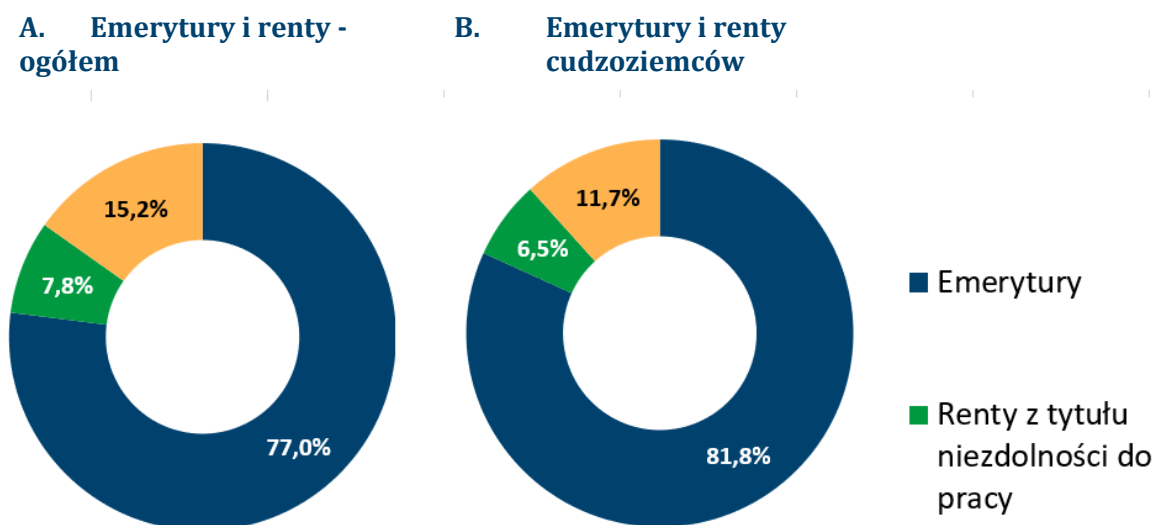
¹⁰ W kwocie świadczenia uwzględniono wysokość świadczenia (bez wypłat wyrównawczych) wraz z dodatkami pielęgnacyjnymi dla świadczeniobiorcy i sierot zupełnych.

¹¹ Jw.

¹² Łącznie ze świadczeniami realizowanymi na mocy umów międzynarodowych; bez świadczeń pobieranych łącznie ze świadczeniami rolniczymi oraz bez emerytur pomostowych.

¹³ Jw.

Rysunek 14. Porównanie struktury liczby świadczeń emerytalnych i rentowych ogółem wypłacanych przez ZUS oraz cudzoziemców według rodzaju świadczenia w grudniu 2021 r.

Zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom w latach 2015-2021

Osoby objęte obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym, bez względu na obywatelstwo, mogą nabyć prawo do świadczeń w razie choroby i macierzyństwa z ZUS, o ile spełnią warunki określone w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa¹⁴.

W badanym okresie liczba cudzoziemców pobierających zasiłki i świadczenia krótkoterminowe (**Tabela 15**) oraz poniesione w związku z tym wydatki (**Tabela 16**) systematycznie rosły. Dynamika tego wzrostu jest jednak dużo mniejsza niż dynamika wzrostu liczby cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń społecznych.

Wydatki poniesione na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom stanowiły od 0,5% w 2015 roku do 1,5% w 2021 roku ogółu wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacane przez ZUS, w tym udział wydatków poniesionych na wypłaty dla cudzoziemców w ogóle wydatków na analogiczne świadczenia wyniósł:

- od 0,4% w 2015 roku do 1,3% w 2021 roku dla zasiłków chorobowych,
- od 0,7% w 2015 roku do 2,2% w 2021 roku dla zasiłków macierzyńskich,
- od 0,4% w 2015 roku do 1,4% w 2021 roku dla zasiłków opiekuńczych,
- od 0,3% w 2015 roku do 0,7% w 2021 roku dla świadczeń rehabilitacyjnych.

Struktura wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom w latach 2015-2019 nie ulegała znaczącym zmianom (**Rysunek 16**). Największy udział wydatków na te świadczenia dla cudzoziemców stanowiły wydatki na zasiłki macierzyńskie oraz wydatki na zasiłki

¹⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 1133 z późn. zm.

chorobowe (w okresie od stycznia do grudnia 2019 roku odpowiednio 47,7% i 44,3%). W 2020 roku nadal największy udział wydatków stanowią wydatki na zasiłki macierzyńskie i chorobowe (odpowiednio 42,1% i 41,3%). Jednak z powodu zamknięcia szkół i przedszkoli, w związku ze stanem epidemii ogłoszonym w Polsce, znacząco wzrósł udział wydatków na zasiłki opiekuńcze wypłacane cudzoziemcom - w 2019 roku udział ten wynosił 4%, a w 2020 roku już 12,6%. W 2021 roku największy udział wydatków stanowią wydatki na zasiłki macierzyńskie i chorobowe (odpowiednio 45,5% i 45,4%), udział wydatków na zasiłki opiekuńcze spadł w porównaniu do 2020 roku i wyniósł 5,6%.

Struktury wydatków wybranych grup obywatelstw (poza obywatelami Gruzji) są podobne i w latach 2015-2019 nie ulegały znaczącym zmianom (*Rysunek 17*). W 2020 i 2021 roku we wszystkich grupach cudzoziemców wzrósł odsetek wydatków na zasiłki opiekuńcze. Struktura wydatków dla obywateli Gruzji charakteryzuje się znacznie wyższym, w porównaniu do innych grup obywatelstw, odsetkiem wydatków na zasiłki chorobowe, które w latach 2015-2021 stanowiły od 44,8% do 67,1% wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone obywatelom Gruzji.

Tabela 15. Liczba cudzoziemców pobierających zasiłki i świadczenia krótkoterminowe w latach 2015-2021

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zasiłek chorobowy	9 012	10 660	13 272	16 911	22 594	32 035	45 548
Zasiłek macierzyński	4 179	4 697	5 539	7 159	9 330	11 515	14 334
Zasiłek opiekuńczy	3 419	3 997	4 859	6 441	8 805	15 611	14 864
Świadczenie rehabilitacyjne	508	580	605	662	764	975	1 176

Rysunek 15. Zmiany w liczbie cudzoziemców pobierających zasiłki i świadczenia krótkoterminowe w latach 2015-2021

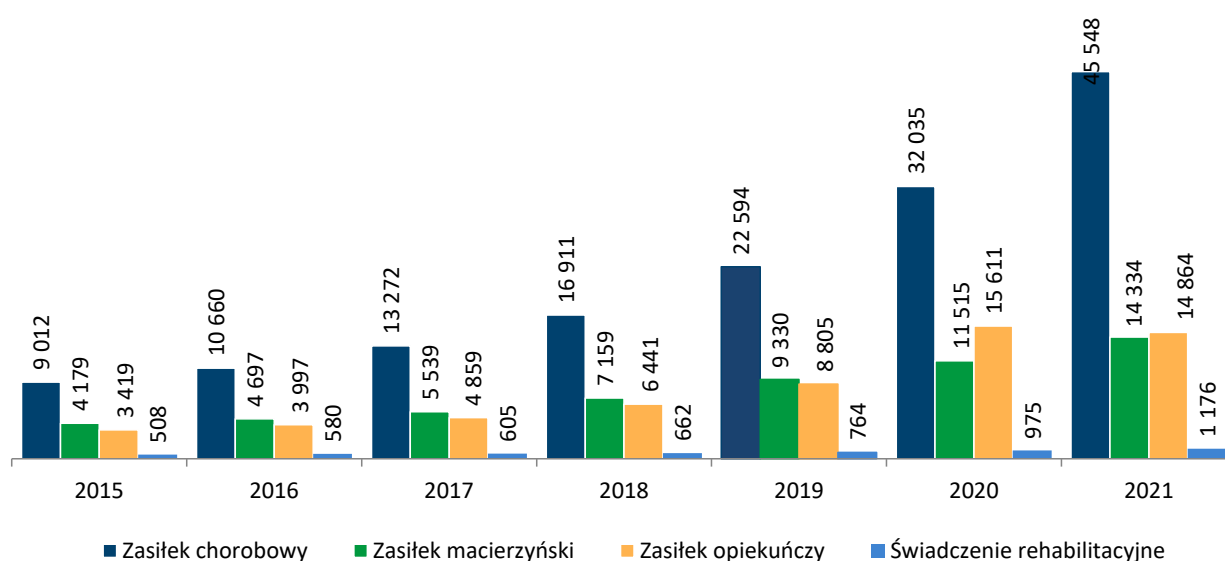
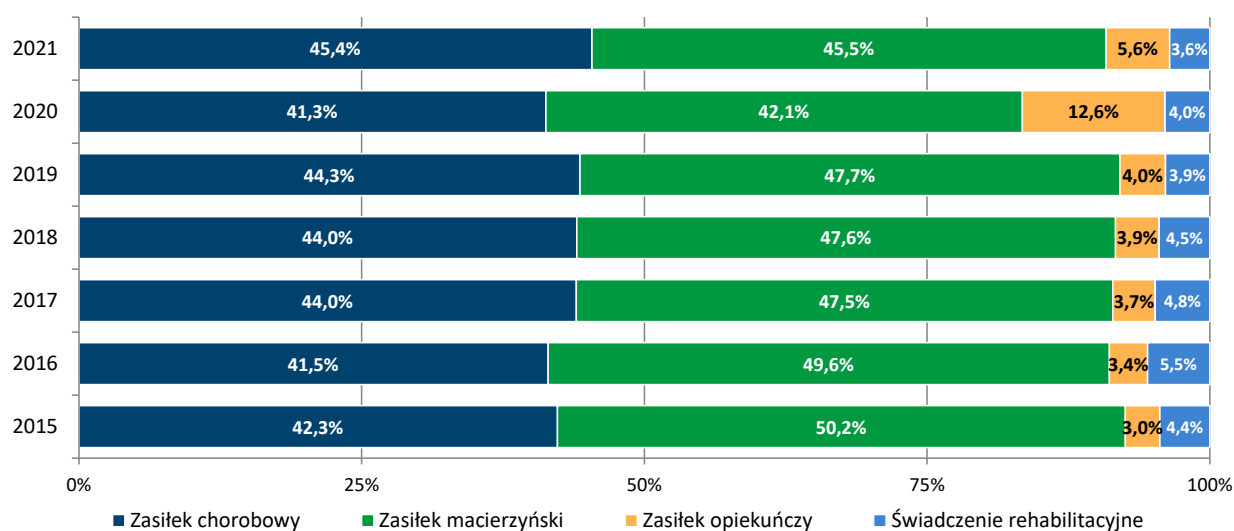

Tabela 16. Kwota wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom w latach 2015-2021

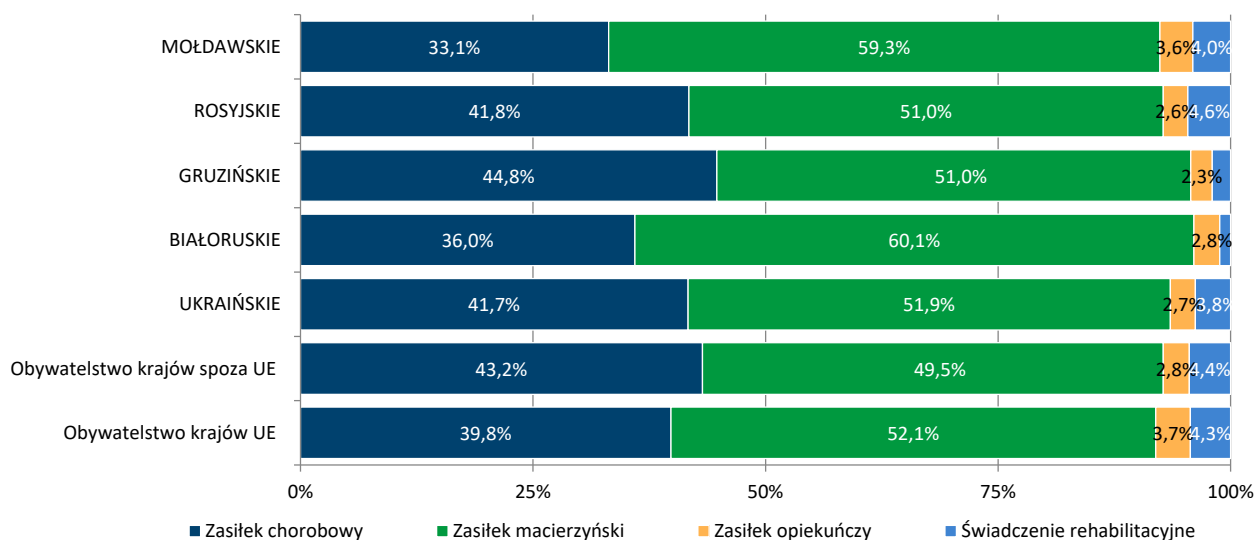
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	98,7	112,9	137,1	176,3	238,9	361,3	430,8
Zasiłek chorobowy	41,8	46,8	60,3	77,6	105,9	149,2	195,4
Zasiłek macierzyński	49,6	56,0	65,1	84,0	114,0	152,2	195,9
Zasiłek opiekuńczy	3,0	3,8	5,1	6,8	9,7	45,6	24,2
Świadczenie rehabilitacyjne	4,4	6,2	6,6	7,9	9,3	14,3	15,3

Rysunek 16. Zmiany w strukturze wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom w latach 2015-2021

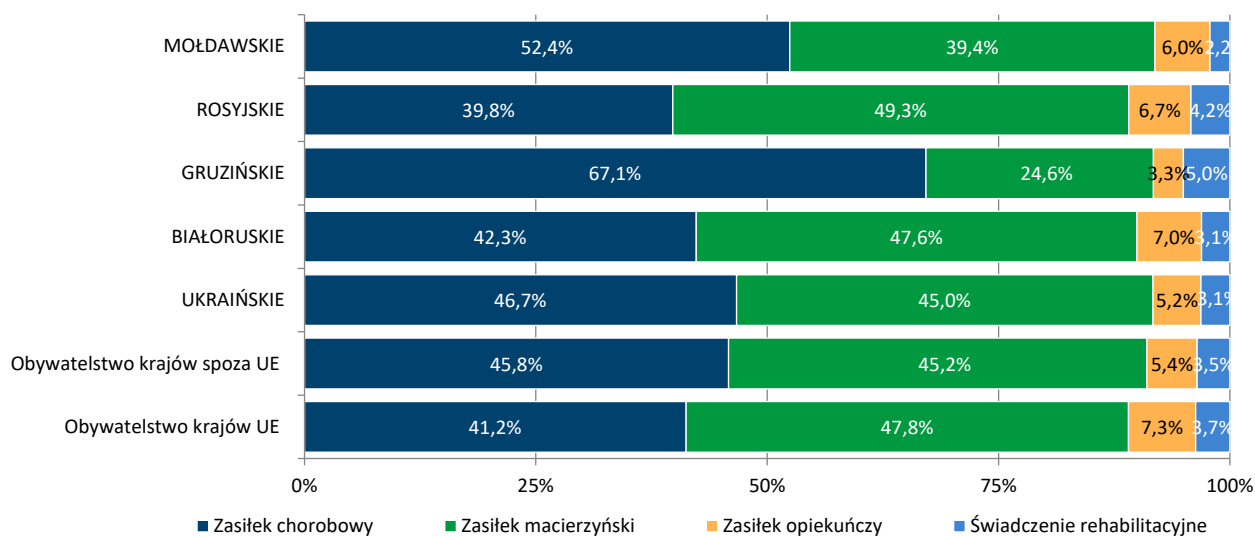

Rysunek 17. Zmiany w strukturze wydatków na zasiłki i świadczenia krótkoterminowe wypłacone cudzoziemcom według kraju obywatelstwa

A. Okres od stycznia do grudnia 2015 roku

B. Okres od stycznia do grudnia 2021 roku

➤ PRZYPIS SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA EMERYTALNE I RENTOWE CUDZOZIEMCÓW W LATACH 2016-2021

Analizie poddano wysokość miesięcznego przypisu składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za ubezpieczonych cudzoziemców. Badane było sześć okresów miesięcznych (rozliczeniowych), tj. grudnie lat 2016-2021 oraz pięć okresów rocznych (rozliczeniowych), tj. lata 2017-2021.

W ostatnich latach obserwujemy wzrost udziału przypisu składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych cudzoziemców w przypisie składek od wszystkich ubezpieczonych. Miesięczny przypis składek ubezpieczonych cudzoziemców na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowił niewielki, ale rosnący w czasie, odsetek tego przypisu za ogół ubezpieczonych w ZUS, tj. od 1,5% tego przypisu za grudzień 2016 roku do 4,2% tego przypisu za grudzień 2021 roku (*Tabela 17*).

Łączny roczny przypis składek za ubezpieczonych cudzoziemców na ubezpieczenia emerytalne i rentowe również rośnie i wyniósł: 3,0 mld zł za 2017 r., 4,3 mld zł za 2018 rok, 5,6 mld zł za 2019 rok, 6,2 mld zł za 2020 rok i 8,2 mld zł za 2021 rok. W 2017 roku przypis składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych cudzoziemców stanowił 2,0% przypisu za ogół ubezpieczonych w ZUS za 2017 rok, w 2018 roku 2,6% przypisu za 2018 rok, w 2019 r. 3,1% przypisu za 2019 rok, w 2020 roku 3,3% przypisu za 2020 rok, a w 2021 roku 3,9% przypisu za ogół ubezpieczonych w ZUS za 2020 rok.

W 2021 roku przeciętna miesięczna podstawa wymiaru, od której zostały obliczone składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla cudzoziemców była o 23% niższa od przeciętnej miesięcznej podstawy dla ogółu ubezpieczonych w ZUS i wynosiła 3,4 tys. zł dla cudzoziemców i 4,4 tys. zł dla ogółu ubezpieczonych w ZUS.

Średnia liczba miesięcy, za które w latach 2017-2021 roku zostały opłacone składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla cudzoziemców jest niższa niż przeciętna liczba tych miesięcy dla ubezpieczonych ogółem. W dwunastu miesiącach lat 2017-2021 dla cudzoziemców opłacone zostały składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za przeciętnie 7 miesięcy, natomiast dla ogółu ubezpieczonych w ZUS za przeciętnie 10 miesięcy.

Tabela 17. Miesięczny przypis składek i przeciętna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe

A. Za okresy miesięczne (grudzień)*)

	12.2016	12.2017	09.2018	12.2018	12.2019	12.2020	12.2021
Udział w miesięcznym przypisie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (w %)							
Ubezpieczeni w ZUS ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:							
cudzoziemcy	1,5	2,2	2,8	2,8	3,1	3,4	4,2
Przeciętna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (w tys. zł)							
Ubezpieczeni w ZUS ogółem	3,2	3,4	3,4	3,7	3,9	4,2	4,7
w tym:							
cudzoziemcy	2,4	2,5	2,6	2,7	2,8	3,1	3,5

B. Za okresy roczne (styczeń-grudzień)*)

	01-12.2017	01-09.2018	01-12.2018	01-12.2019	01-12.2020	01-12.2021
Udział w łącznym przypisie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (w %)						
Ubezpieczeni w ZUS ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:						
cudzoziemcy	2,0	2,6	2,6	3,1	3,3	3,9
Średnia liczba miesięcy, za które w badanym okresie zostały opłacone składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe						
Ubezpieczeni w ZUS ogółem	10	8	10	10	10	10
w tym:						
cudzoziemcy	6	5	6	6	6	7
Przeciętna miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (w tys. zł)						
Ubezpieczeni w ZUS ogółem	3,3	3,6	3,5	3,8	4,1	4,4
w tym:						
cudzoziemcy	2,6	2,8	2,7	2,9	3,2	3,4

*) Za okresy rozliczeniowe, tzn. składki należne za dany okres.

➤ STANY KONT I SUBKONT CUDZOZIEMCÓW NA KONIEC 2020 I 2021 ROKU

Osoby ubezpieczone w ZUS po 1 stycznia 1999 r., bez względu na obywatelstwo, mają założone w ZUS indywidualne konto ubezpieczonego. Osoby urodzone po 1968 r., a także osoby urodzone przed 1969 r., jeżeli należą do otwartego funduszu emerytalnego (OFE), w ramach konta ubezpieczonego mają wydzielone subkonto.

Na kontach ubezpieczonych zapisane są m.in. informacje o zwaloryzowanej wysokości składek na ubezpieczenie emerytalne za okres od 1999 roku. Osoby, które pracowały przed 1999 rokiem oraz

złożyły wniosek o naliczenie kapitału początkowego, na koncie zapisane mają informacje o kwocie zwaloryzowanego kapitału początkowego (tj. odtworzonej wartości składek sprzed 1999 roku). Na wydzielonym w ramach konta ubezpieczonego subkoncie zapisane są m.in. informacje na temat części składek opłaconych na ubezpieczenie emerytalne oraz środki wynikające z corocznych waloryzacji tych składek.

Analizie poddano liczbę kont oraz zapisane na nich kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego i zwaloryzowanych składek na koncie ubezpieczonego oraz zwaloryzowanych środków na subkoncie według stanu na koniec 2020 i 2021 roku.

Liczba kont cudzoziemców, na których zapisano kwoty kapitału początkowego i składek na kontach lub środków na subkontach w grudniu 2021 roku wyniosła 3,0 mln. Liczba ta stanowiła 10,9% ogólnej liczby kont ubezpieczonych w ZUS. Dla porównania liczba kont cudzoziemców, na których zapisano kwoty kapitału początkowego i składek na kontach lub środków na subkontach w grudniu 2020 roku wyniosła 2,6 mln, a liczba ta stanowiła 9,5% ogólnej liczby kont ubezpieczonych w ZUS. Oznacza to wzrost liczby kont cudzoziemców, na których zapisano środki, o 17,2%. Jest to prawie dwukrotnie mniejszy wzrost niż obserwowaliśmy między 2018 a 2019 rokiem – wzrost ten wynosił wtedy 33,9%.

Łączna kwota środków zapisanych na kontach i subkontach cudzoziemców na koniec 2021 roku wyniosła 30,1 mld zł. Kwota ta stanowiła zaledwie 0,9% ogólnej kwoty środków zapisanych na kontach i subkontach ubezpieczonych w ZUS, z tego:

- kwota zapisanego na kontach cudzoziemców kapitału początkowego – 0,7 mld zł, tj. 0,07% tej kwoty ogółem w ZUS,
- kwota składek zapisanych na kontach cudzoziemców – 20,9 mld zł, tj. 1,24% tej kwoty ogółem w ZUS,
- kwota środków zapisanych na subkontach cudzoziemców – 8,4 mld zł, tj. 1,42% tej kwoty ogółem w ZUS.

W grudniu 2021 r. stan kont i subkont cudzoziemców w porównaniu do grudnia 2020 r. wzrósł o 27,8%. Oznacza to, że wzrost stanu kont i subkont cudzoziemców był wyższy niż wzrost stanu kont i subkont ogółem. Łączna kwota środków zapisanych na kontach i subkontach cudzoziemców na koniec 2020 roku wyniosła 23,6 mld zł. Kwota ta stanowiła 0,7% ogólnej kwoty środków zapisanych na kontach i subkontach ubezpieczonych w ZUS, z tego:

- kwota zapisanego na kontach cudzoziemców kapitału początkowego – 0,7 mld zł, tj. 0,07% tej kwoty ogółem w ZUS;
- kwota składek zapisanych na kontach cudzoziemców – 16,6 mld zł, tj. 1,06% tej kwoty ogółem w ZUS;
- kwota środków zapisanych na subkontach cudzoziemców – 6,2 mld zł, tj. 1,20% tej kwoty ogółem w ZUS.

Łączne kwoty środków zapisanych na kontach i subkontach cudzoziemców są znacznie niższe niż kwoty tych środków na kontach i subkontach ogółu ubezpieczonych w ZUS. Fakt ten nie powinien dziwić przy tak gwałtownym w ostatnich latach wzroście liczby ubezpieczonych cudzoziemców

oraz strukturze wiekowej ubezpieczonych w ZUS cudzoziemców, w której dominują przede wszystkim osoby młode.

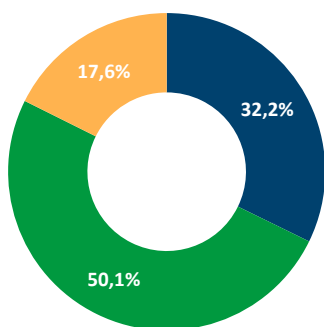
Struktura środków zapisanych na kontach i subkontach cudzoziemców (**Rysunek 18**) charakteryzuje się znacznie niższym niż w przypadku ogółu ubezpieczonych w ZUS udziałem zwaloryzowanej kwoty kapitału początkowego (w grudniu 2020 roku odpowiednio 2,4% dla cudzoziemców i 32,2% dla ogółu ubezpieczonych w ZUS). Jedynie 0,2% cudzoziemców posiadających w grudniu 2021 roku konta w ZUS miało ustaloną wysokość kapitału początkowego, natomiast w ogóle ubezpieczonych w ZUS odsetek ten wynosi 16,6%. Jest to również związane ze znacznym wzrostem ubezpieczonych cudzoziemców w ostatnich latach, ich strukturą wiekową i brakiem ubezpieczenia przed 1999 rokiem.

Znaczne różnice pomiędzy cudzoziemcami a ubezpieczonymi ogółem w ZUS są również widoczne w strukturze wielkości środków zapisanych na kontach i subkontach (**Rysunek 22**). W grudniu 2021 roku 86,2% cudzoziemców na kontach i subkontach w ZUS miało zapisane środki w przedziale do 10 tys. zł, podczas gdy dla ogółu ubezpieczonych w ZUS odsetek ten wyniósł 29,5%. W przedziale powyżej 100 tys. zł odsetek ten wynosił zaledwie 1,5% dla cudzoziemców oraz 29,5% dla ogółu ubezpieczonych w ZUS.

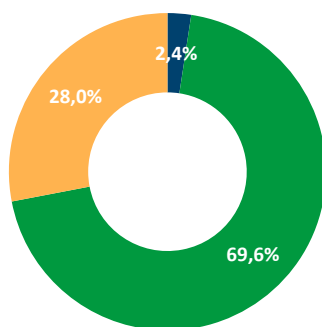
Największą liczbę kont i subkont odnotowano głównie wśród obywateli spoza UE. Na liście pięciu najliczniejszych obywatelstw są obywatele krajów spoza UE, tj. Ukrainy, Białorusi, Mołdawii i Gruzji oraz obywatele Rumunii – jednego z członków UE. Na liście pięciu obywatelstw o największej łącznej kwocie środków zapisanych na kontach i subkontach, oprócz obywateli Ukrainy, Białorusi i Rosji, znaleźli się również obywatele krajów UE, tj. Niemiec i Francji.

Rysunek 18. Porównanie struktury środków zapisanych na kontach i subkontach ogółu ubezpieczonych w ZUS i cudzoziemców na koniec 2020 roku

A. Ubezpieczeni ogółem

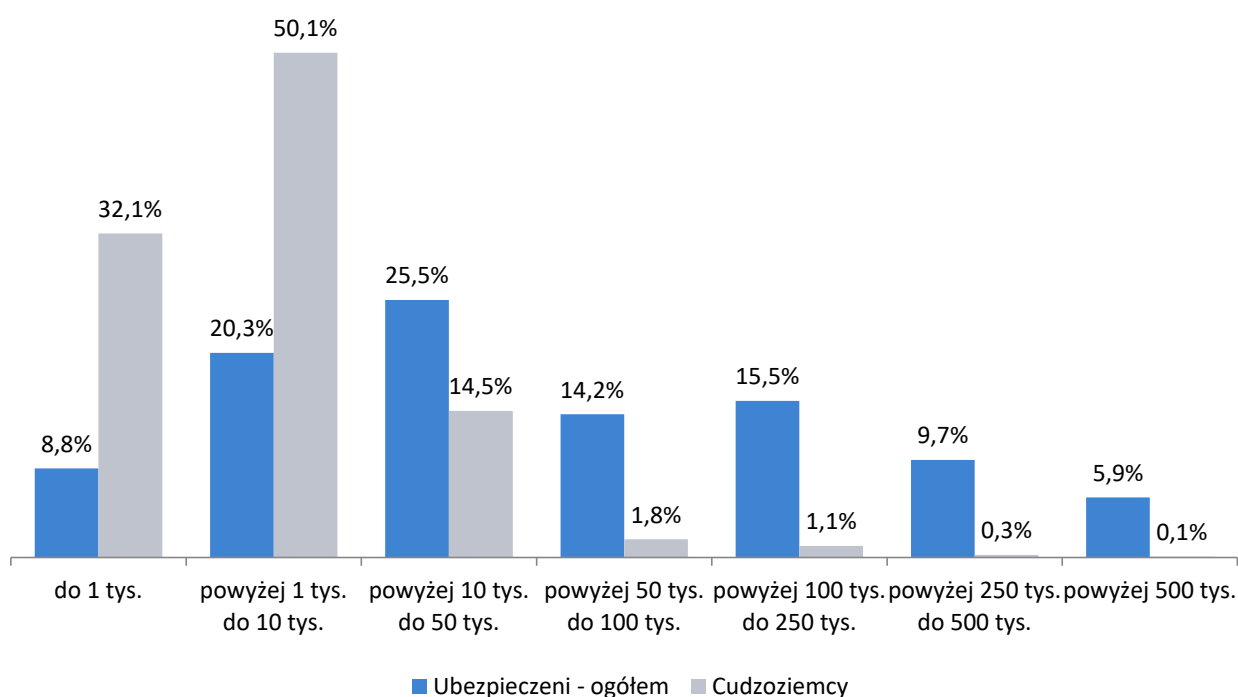
B. Cudzoziemcy

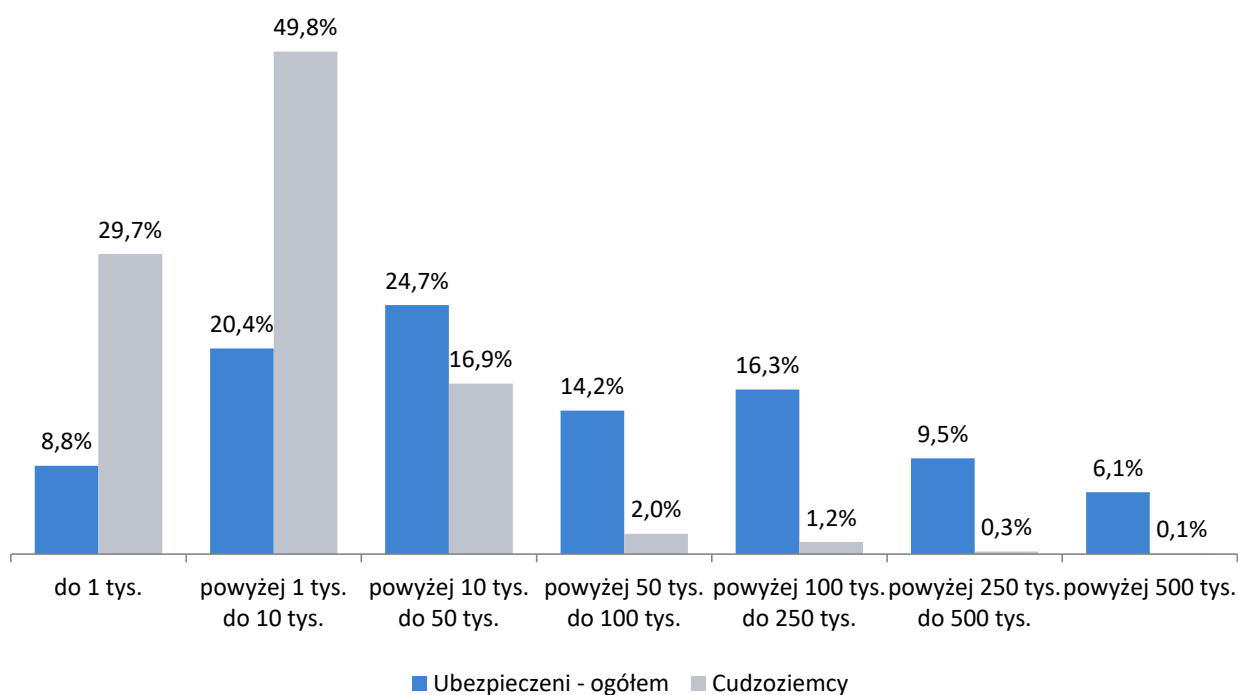
■ Kwota KP
 ■ Kwota składek na koncie
 ■ Kwota środków na subkoncie

Rysunek 19. Porównanie struktury według kwot środków zapisanych na kontach i subkontach cudzoziemców i ubezpieczonych w ZUS ogółem

A. na koniec 2020 roku

B. na koniec 2021 roku

➤ PODSUMOWANIE

Liczba cudzoziemców podlegających ubezpieczeniom społecznym w Polsce rośnie. Przy czym największy wzrost obserwowany jest w ostatnich czterech latach. O ile w latach 2008-2013 udział ubezpieczonych cudzoziemców z krajów UE i spoza UE utrzymywał się na zbliżonym poziomie (odpowiednio 23-25% i 75-77%), to w kolejnych latach rósł udział cudzoziemców spoza UE i w 2021 roku wyniósł 95,6%. Zdecydowana większość cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, to obywatele Ukrainy. Udział ubezpieczonych Ukraińców rósł do grudnia 2018 r. i osiągnął poziom 73,8% wszystkich cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń społecznych. Następnie, mimo wzrostu liczby ubezpieczonych obywateli Ukrainy, obserwujemy niewielki spadek ich udziału - w grudniu 2019 roku wyniósł on 73,5%, w grudniu 2020 roku - 73,4%, w grudniu 2021 roku - 71,7%.

Większość cudzoziemców podlegających ubezpieczeniom społecznym w Polsce to mężczyźni (w grudniu 2021 r. 66,1%). W populacji cudzoziemców podlegających ubezpieczeniom społecznym dominują osoby w wieku 20-49 lat (83,7% w grudniu 2021 roku). W porównaniu do ogółu ubezpieczonych, wśród ubezpieczonych cudzoziemców większe są udziały osób młodszych, a mniejsze osób starszych. Największą grupę spośród ubezpieczonych cudzoziemców stanowią pracownicy (w grudniu 2021 roku 59,2%). Udział pracowników wśród ubezpieczonych cudzoziemców utrzymuje się na poziomie 57-61%. Natomiast udział cudzoziemców zgłaszanych do ubezpieczeń społecznych z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej utrzymuje się na poziomie 30-39%.

Ubezpieczeni cudzoziemcy niewątpliwie poprawiają sytuację finansową ubezpieczeń społecznych w Polsce. Przypis składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od ubezpieczonych cudzoziemców stanowi jednak stosunkowo niewielki procent całego przypisu. Obecnie również kwota wydatków na świadczenia z ubezpieczeń społecznych dla cudzoziemców jest niewielka. Zobowiązania emerytalne (stany kont ubezpieczonych w ZUS) zaciągnięte do grudnia 2020 r. wobec cudzoziemców z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne także stanowią niewielki odsetek wszystkich środków zapisanych na kontach w ZUS. Z uwagi na rosnącą liczbę cudzoziemców podlegających ubezpieczeniom społecznym w Polsce w przyszłości wydatki na emerytury cudzoziemców będą coraz większe, a skala wypłat emerytur dla cudzoziemców zależeć będzie głównie od tego ilu cudzoziemców będzie pracowało w Polsce w przyszłości.